...РЬГАДАА БҮРИН БҮТЭН ТҮЛЖҮҮЛХЫН ТУЛА БҮХЫ ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛЭЕ!

...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...й Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

...0070) | 1963 оной январиин 11, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Хонишод, хурьгашад, энээниие бү мартагты! эхэ хонидто силос эдюулхэ, нарай хурьгадта ургаһан ороохо, зөөлэхэн ногоо үгэхэ.

Борьёогой совхоздо Дамба Цыренович Норбоевой даадаг хонишодой бригада 4000 эхэ хонидтой юм. Тус бригада табан отара боложо хубаардаг. Мүнөө 1—2-дохи отаранууд дүшөөд хурьга абаад байна. Нүхэр Норбоевой бригада нёдондо жэлдэ зуун эхэ хонин бүхэнһөө 115 хурьга абаһан юм. Зураг дээрэ: Д. Ц. Норбоев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...бликын эрхим хонишон нэрэ зэргэ олохын түлөө

...республика һүү...жэлнүүд соо хо...тоо толгойе ни... олошоруулжа, ...эрид һайжа...рагшаа горитой...та хэһэн байна. ...совхозуудтамнай ...бага бэшэ хүдэл...нхэй. Ажахынуу... хонид нарин ба...ноохотой болоо. ...һаар 3—4—5 ки...рин нооho үгэдэг ...жахынууд олон. ...манайда ехэ ...ой байһанаараа ... Нарин ноохон...мал ажалай тус ...нилээд ехэ мя... Тобшохоноор ...анай эрхэ бай... үсхэбэрилхэ гэ... талаараа арга... ашаг олзо ехэ...рэг байһаниинь ...эл хадань хонин ...ажалаймнай гол ...эжэ тоологдохо ...ологдодог. ...ахын үйлэдбэ...ленинүүдтэ, кол...удта эрхим хо...ой мэргэжэлтэд, ...тарнууд олоор ...хай. Мухар-Шэ...м» совхозой хо...алис Ажалай Ге... Доржиева, мүн ...инэй нэрэмжэтэ ...онишон Социа...ай Герой Т. Д. ...СР-эй Верховно ...утат Хэжэнгын ...нишон Ц. Б. Бу...ьёогой совхозой ... Ц. Норбоев бо...олон түрүүшүүл ...элдэ хурьгадые ...а, үхэл гарзагүй...үүлээд, хонин һү... үсхөөжэ байдаг ... Жэшээнь, Бо...хозой элитэ хо... Ц. Норбоевой ота...62 ондо 100 хо...ө 115 хурьга аба... бүтэн түлжүү...шье жэлдэ хонин ...урьга абажа түл... зоригжонхой. ...ээнүүдые тоолохо ... ажахы бүхэндэ ...

...шүүмжэлэн хэлэхэ... ажахынуудта хо...н талаар ехэ ду... үзэгдэнэ, алдуу ...шье гарана. Эгээл ...лтой зүйл юуб ...ин бүхэнһөө хурь...гүй. Нэгэн гэбэл, ...олоор һубайрна, ...э олон түл элдэб ...аар гарзална. ...рэһээ 100 хонин...35—40 хурьга аба...нууд бии бай...хадаа экономиче...аа колхоз, совхоз...р ехэ хохидолтой ...аниинь мэдээжэ. ...утэлбэрилэгшэдэй ...ринарна врач бо...нигүүдэй зүгһөө ...бэрилгэдэ хүсэд ... табидаггүй дээ... иимэ муу ушар...лдоно ха юм. ...бүхэниие искус...аргаар ороондо ... түрэхэ болоһон ...нарин нягтаар тоо ... абаад, хойно...аар харууһалаад, ...элээр, байра бай...эд хангаад бай... бүриһөө хурьга...

най абтахашье, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэхэшье байһаниинь лабтай. Эндэ хонишод тухай үнэн зүрхэнэй халуун анхарал оролдолго гаргаха, түрүү хонишодые материальна талаарнь али болохоор урмашуулха, тэдэнэй үдэр бүриин шухала эрилтэнүүдые саг дарыдань хангаха гээшэ ехэ удха шанартай. Республикын олонхи ажахынууд үбэлэй үедэ, гол түлэб жэлэй түрүүшын квартална хурьгадые абадаг болонхой. Энэнь ехэ һайн. Зүгөөр богонихон болзор соо хэдэн зуугаад, мянгаад хурьгадые абаха гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ ха юм. Энэ шухала хэмжээ ябуулгада али бүхы талаһаань бодомжотойгоор бэлдэхэ, хурьгадайшье, эхэ хонидойшье эдихэ элдэб янзын тэжээл бэлэн байлгаха, дулаан байра түхеэрхэ, сакманщигуудые эртээнһээ һургаха хэрэгтэй бшуу.

Тэрэшэлэн олохон колхоз, совхозуудта нэгэ алдуутай ябадал гарана. Энээн тухай хэлэлтэй. Племенной хусануудые үсхөөжэ, хонидойнгоо үүлтэр ходо һайжаруулжа байха тушаа хэмжээнүүд бэелүүлэгдэнэгүй. Зарим ажахынуудта племенной хүдэлмэриин хангалтагүй байһан дээрэһээ хонидой үүлтэр муудахаяа һанана. Тиимэһээ үүлтэртэ хусануудые үсхэбэрилжэ, хонидой үүлтэр ходо һайжаруулжа байха, хурьгадые түлжүүлгээр хонишодой конкурс үнгэрхэ тухай манай газетын мүнөөдэрэй номерто толилогдоһон республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоол ехэ удха шанартай байна. Энэмнай республикын хонишодой ёһотой мүрысөөн болохо зэргэтэй. Энэ мүрысөөндэ хонишон бүхэн хабаадалсажа, өөрынгөө хаба шадалые хүсэдөөр харуулха болоно. Һайн үүлтэрэй хусануудай выставкэ болохо байна. Хонишон бүхэн—конкурсдо, колхоз, совхоз бүхэн выставкэдэ хабаадалсахаар зорилго табигдана. Эрхим һайн үрэ дүн туйлаһан хонишодто мүнгэн шан барюулагдаха, «Республикын эрхим хонишон» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдохо байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин управленинүүд, тэдэнэй парткомууд, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд энэ шухала хэмжээ ябуулгада ехэ анхаралтайгаар хандажа, «Республикын эрхим хонишон» гэһэн нэрэ зэргэ олохын түлөө социалис мүрысөө хонишодой дунда үргэнөөр, үрэ ехэтэйгээр дэлгэрүүлхэ болоно.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон республикымнай хүдөө ажахынхид хонидойнгоо тоо толгойе олошоруулха, үүлтэрыень улам һайжаруулха талаар 1963 ондо эрид хубилалта хэхэ бэзэ гэжэ найдагдана. Мүнөө хаа хаанагүй түл абалгын эгээл харюусалгатай халуун үе эхилээд байна. Түрүүшын үдэрһөө захалаад энэ шухала хүдэлмэриие эршэмтэй гуримтайгаар, үүсхэл оролдосотойгоор эмхидхэе.

...Н. С. Хрущев, Н. В. Подгорный ...н Арадай Республикада айлшалхань

...Нэгэдэмэл социа... VI съездэ ошохо ...СС-эй ЦК-гай Нэ...тарь, СССР-эй Ми... Соведэй Түрүүлэг... Н. С. Хрущевые, ...-гай Президиумэй ...нын КП-гэй ЦК-...и секретарь нүхэр ...рные Берлин оро... Польшодо хэдэн ...тохыень ПОРП-гой ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь нүхэр В. Гомулка, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. Циранкевич уриһан байна. Энэ уряалынь баясхалантайгаар хүлеэн абтаа.

Нүхэд Н. С. Хрущев, Н. В. Подгорный Польшын Арадай Республика орохоёо январиин 9-дэ мордобо.

(ТАСС).

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

ХУРЬГАДЫЕ ТҮЛЖҮҮЛГЭЭР ХОНИШОДОЙ ДУНДА КОНКУРС ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

Республикын колхоз, совхозууд хурьгадые муугаар абаһан, хангалтагүйгөөр харууһалһан дээрэһээ жэл бүри олоор гарзалуулна гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тэмдэглэнэ. Олохон ажахынуудай хурьгад эхэһээн һалгаагдаха үедөө тус бүридөө миил 14-15 килограмм татадаг, тиигээд түрүүшын үбэлжэлгын үедэ ехэнхидээ гарзалдаг байна. Республика соо һайн үүлтэрэй хусанууд үсөөнөөр үсхэбэрилэгдэнэ. Энээнһээ боложо хонидой үүлтэр һайжаруулха зорилготой үрэжүүлгын хүдэлмэри ябуулагданагүй. Зарим ажахынуудта туршалгын хусануудаар дуталдаха ушар үзэгдэнэ.

Хурьгадые һайнаар абаха, түлжүүлхэ, мүн ажахынуудаа һайн үүлтэрэй хусануудаар хангаха тэмсэлдэ хонишодой эдэбхи үүсхэлые бүри дээшэлүүлхын тула Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет **иигэжэ тогтообо**:

1. 1963 оной январиин 1-һээ августын 1 болотор республика соо хурьгадые түлжүүлгээр хонишодой конкурс үнгэргэхэ.

2. Колхоз, совхозуудай (совхоз, колхозуудай) үйлэдбэриин управленинүүдые иигэжэ уялгалха:

энэ жэлдэ колхоз, совхозуудта 17,6 мянганһаа үсөөн бэшэ үүлтэртэ хусануудые эндэ заагдаһан түсэбэй ёһоор үсхэхэ;

ажахынуудта түлжүүлэгдэһэн эрхим үүлтэрэй томо хусануудые, хурьган хусануудые харуулха выставкэ 1963 оной июль һарада үйлэдбэриин управленинүүдтэ үнгэргэхэ. Тиихэтээ хамта һайн үүлтэрэй хусануудые выставкэ дээрэһээ ажахынуудта олоор худалдаха хэрэг эмхидхэхэ.

3. Хурьга түлжүүлгээр конкурс үнгэргэхэ, эрхим үүлтэрэй хусануудые выставкэдэ табиха ба худалдаха — аукцион эмхидхэхэ талаар Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын дурадхаһан гуримые баталха.

Хурьгадые түлжүүлгээр, эрхим үүлтэрэй хусануудые выставкэдэ табиха ба худалдаха-аукцион эмхидхэхэ талаар хонишодой дунда үнгэргэгдэхэ конкурсын ГУРИМ

1. Хурьгадые һайнаар түлжүүлхэ, республикын эрхэ байдалда таарамаар түлжүүлэгдэһэн үүлтэртэ хусануудые колхоз, совхозуудта олошоруулха, тэрэшэлэн эрхим хонишодой дүй дүршэлые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ зорилгоор энэ конкурс үнгэргэгдэхэ ёһотой.

2. Тус конкурсдо эхэ хонидой отарануудта ажалладаг хонишодой бригада бүхэн хабаадалсаха эрхэтэй.

3. Конкурсын дүн гаргаха, мүн түрүүшүүлыень элирүүлхэ хоёр шата байха зэргэтэй.

а) 1963 оной апрелиин 1-нэй мэдээгээр эгээл олон түл абажа түлжүүлһэн түрүүшын үрэ дүн согсологдохо.

1963 оной апрелиин 1 болотор эхэ хонидой бүхы отарануудта зуун хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлһэн тухай дүнгүүдые энэ оной апрелиин 15 болотор үйлэдбэриин управленинүүд согсолжо, республикын Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствэдэ хүргэхэ ёһотой.

Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерство энэ мэдээнэй үндэһөөр конкурсын түрүүшын шатын гуримые дүүргэһэн хонишодой бригадануудта конкурсдо хабаадаха үнэмшэлгэ барюулха;

б) 1963 оной июлиин 1-нэй мэдээгээр конкурсын түгэсхэлэй дүн гаргагдажа, илагшад элирүүлэгдэхэ.

Тиимэһээ колхоз, совхозуудта май, июнь һарын турша соо хурьгадые эхэһээнь һалгааха үеэр бүхы отарануудта хурьгадые шэгнэхэ хүдэлмэри эмхидхэгдэхэ зэргэтэй.

100 эхэ хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа, тус бүриень 25 килограммһаа доошо бэшэ шэгнүүртэй болгоһон хонишодой бүхы бригадануудай дүнгые үйлэдбэриин управленинүүд 1963 оной июлиин 15 болотор Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствэдэ хүргэхэ.

Эдэ мэдээнүүдые үндэһэ болгон, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерство конкурсын түрүүшүүлые элирүүлхэ ушартай.

1. Конкурсдо илажа гарагшадые урмашуулхын тула иимэ мүнгэн шангууд тогтоогдоно:
150 түхэригэй—5 нэгэдэхи шан
100 түхэригэй—5 хоёрдохи шан
50 түхэригэй—5 гурбадахи шан.

5. Мүнгэн шан абаһан хонишодой бригадын гэшүүн бүхэн «РСФСР-эй хүдөө ажахын социалис мүрысөөнэй отличник» гэһэн значогто хүртэжэ, «1963 оной туршада республикын эрхим хонишон» гэһэн нэрэ зэргэтэй болохо.

6. 100 эхэ хонинһоо 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абажа, эхэһээнь һалгахадаа тус бүриень 22 килограмм шэгнүүртэй болгоһон бригадын хонишон бүхэн республикын Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаха, мүн «1963 оной туршада республикын эрхим хонишон» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхэ.

7. 1963 оной июль һарада үйлэдбэриин управленинүүдэй зононуудта эрхим үүлтэрэй хусануудые харуулха, худалдаха выставкэ үнгэргэгдэхэ. Тиихэдээ тус выставкэдэ республикын ажахынуудта түлжүүлэгдэһэн элитнэ, нэгэдэхи классай томо хусанууд, мүн 1963 ондо түрэһэн эрхим үүлтэрэй хурьган хусанууд харуулагдаха ушартай.

1963 ондо түрөөд үсхэгдэжэ байһан бүхы хурьган хусанууд номерлогдожо, мүн уг гарбалайнгаа талаар түл абалгын дэбтэртэ бэшэгдэхэ ёһотой.

8. Выставкэдэ харуулагдаһан малай шанарые үйлэдбэриин управленинүүдэй баталһан мэргэжэлтэдэй тусхай комисси шалгаха байна.

9. Үүлтэртэ хусануудые түлжүүлхэ түсэбөө дүүргэһэн, абаһан бүхы түлэйнгөө 99 процентыень гарзагүйгөөр түлжүүлһэн, хурьгадайнгаа тус бүриин шэгнүүрые дүрбэн һаратайдань 27 килограммһаа, таба һаратайдань—30 килограммһаа бага бэшэ болгоһон ажахынууд, хонишодой бригаданууд болон хонишод мүнгэн шанда хүртэхэ байна.

10. Эрхим ажахынууд, хонишодой бригаданууд, мүн хонишодые урмашуулхыень үйлэдбэриин управленинүүдтэ Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын зүгһөө иимэ хэмжээнэй мүнгэн зөөри һомологдоо: Баргажанай управленидэ 200 түхэриг, Түнхэнэй—100 түхэриг, Зэдын—250 түхэриг, Хяагтын—150 түхэриг, Мухар-Шэбэрэй—200 түхэриг, Улаан-Үдын—150 түхэриг, Хориин—250 түхэриг үгтэхэ юм.

Үүлтэртэ хусануудые түлжүүлхэ түсэб

Үйлэдбэриин управленинүүд	Хусануудай тоо
Баргажанай	*2000*
Түнхэнэй	*400*
Зэдын	*4000*
Хяагтын	*4000*
Мухар-Шэбэрэй	*3000*
Улаан-Үдын	*1000*
Хориин	*3000*
Республикын туршалгын станци	*200*
Бүхыдөө	*17600*

Хонишодой мүрысөөн

Түл абалгын түлэг дундаа ябажа байхада манай Иисэнгын совхозой хонишодшье шударгы шангаар ажаллажа байна. Энэ жэл совхоздомнай 5 мянган хурьган, тэдэнэй 2500-ниинь январь һарада абтаха юм. Бүхы хурьгадаа кошарно-базова аргаар түлжүүлхэ болонхойбди. Тиимэһээ хонидой байрада хурьгадай байха таһалганууд, хашаа-клеткэнүүд, хобоо-кормушканууд һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Мүн эхэ хонидто, хурьгадта эдюулхэ бүдүүн, шэмэтэ тэжээлшье элбэг бии.

Мүнөө үедэ совхозой бүхы эхэ хонидой 7 отарануудта зайн гал оруулха хүдэлмэри хэжэ байнабди. Ойрын 5—6 үдэрһөө хонишод, хурьгашаднай зайн галай гэрэл доро ажалладаг болохонь. Гэрэлтэйдэ түрэһэн хонид хурьгадаа һайса хаража, танижа абаха, мүн хуурай болоторнь долёохо байна. Тиимэһээ хурьгашадай ажал нилээд хүнгэдхэгдэхэ гээшэ.

Зуун эхэ хонин бүхэнһөө 100 хурьга абаха гэһэн зорилготой манай хонишод өөһэд хоорондоо мүрысэжэ байна. Энэ мүрысөөнэй түрүүшын жолоое нүхэд Сультимов, Корнякова, Бадмаева гэгшэдэй даадаг отарануудай хонишод барижа ябана. Эдэнэрэй отарада мүнөө 70—150 хурьгад абтаад, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Гадна совхозой бусад отарануудта хамта 300 гаран хурьган абтанхай. Нарай хурьгадта һайхан үбһэнһөө гадна, шэмэтэ тэжээл, ургуулагдаһан тарян, хөө гэхэ мэтэ үгтэнэ.

Мүрысэһэн хонишодойнгоо урма зоригые улам дээшэлүүлхын тула горитой хэмжээ абанабди. Энэ жэл зуун хонин бүриһөө 80 хурьга абаһан хонишодто 3 хурьган, 90 хурьга абаа һаань 4 хурьган, 100-һаа олые абаа хадань 10-аад хурьган үгтэхэ юм. Урмашуулгын иимэ гурим бүхы хонишодые эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллахыень зоригжуулна.

Хэрбээ нёдондо зуун эхэ хонин бүхэнһөө оройдоол 54 хурьга абаһан һаа, энэ жэлдэ тэрэ дутагдалаа бүрин усадхажа, эхэ хонин бүриһөө түл абахые али болохоор оролдохобди.

М. Оширов,
Иисэнгын совхозой директор.

Сүүдхэдээ хорёод хурьган

Хяагтын үйлэдбэриин управлениин Погранична совхозой хонишод үбэлэй түл олоор абана.

Совхозой гурбадахи отделениин түбһөө зүүн хойшоо Охотниково гэжэ газарта ажахын тоосоондо ороһон суута хонишон Бабасан Нимаевич Цоктоевой бригада байрладаг. Мүнөө эндэ 210 хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Сүүдхэдээ хорёод хурьган абтана.

Бригадын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түлжүүлхээр шиидээд, урма зоригтойгоор хүдэлнэ. Эдэнэр үдэр һүнигүй ээлжээлжэ хонидоо манадаг, хүшэеэ бууһан хонидоо хурьгадһаа амяарайнь байлгажа, шэмэтэ һайн тэжээлээр эдеэлүүлжэ, бүлеэн уһаар уһална.

Мүн баһа тус совхозой хонишод Шираб Тосорунович Цырендоржиев, Март Дондопович Гармаев гэгшэдэй бригадынхид үбэлэй хурьгадые абажа эхилээ.

Д. Жигжитов.

һҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

В. В. Кузнецов Вашингтон ерэбэ

ВАШИНГТОН, январиин 9. (ТАСС). СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов январиин 8-да Вашингтон ерэбэ. В. В. Кузнецов январиин 9-дэ США-гай президент Дж. Кеннедитэй, январиин 10-да—гүрэнэй секретарь Д. Расктай уулзаха юм.

Зүблөөн хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр

УЛААН-БААТАР, январиин 9. (ТАСС). Монголой Арадай революционно партиин ЦК-гай зарлаһан соёл сурталай асуудал тушаа республикын зүблөөн хоёрдохи үдэрөө хүдэлмэрилжэ байна.

Үглөөнэй заседани дээрэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь Л. Ф. Ильичев үгэ хэлэжэ, КПСС-эй ЦК-һаа болон соёл сурталай талаар ажалладаг бүхы совет хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэһөө зүблөөндэ хабаадагшадта халуун баяр хүргэбэ. Энэ зүблөөндэ хабаадагшад Л. Ф. Ильичевые нэрьемэ альга ташалгаар, хани халуунаар угтаба гэжэ Монцамэ агентство мэдээсэнэ.

Б. Лхамсурэнай «Мүнөө үеын соёл сурталай хүдэлмэриин талаар партиин зорилго» гэһэн элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэндэ хори гаран хүн хабаадалсаа. Тэдэнэр хадаа соёл сурталай талаар партиин хүдэлмэриие арадай ажахын зорилгонуудые дүүргэлгэтэй бүри нягта холбоотойгоор ябуулха хэрэгтэй гэжэ тэдэнэр тэмдэглэбэ.

Зүблөөн хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

„Правдын" статья „Акахата" газетын хуудаһанда хэблэгдэбэ

ТОКИО, январиин 9. (ТАСС). Японой коммунис партиин ЦК-гай орган «Акахата» газетэ «Эб найрамдалай, социализмын илан мандахын тулада коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлэе» гэһэн январиин 7-ной «Правда» газетын статьягай найруулгые мүнөөдэр хэблэн гаргаба.

Японой коммунис партиин информационно орган болохо «Сэкай Сэйдзи Сирё» журналда энэ статья хүсэдөөр хэблэгдэн гараха юм гэжэ тус газетэ найруулгын эхиндэ бэшэнэ.

Тон шухала документ

ПАРИЖ, январиин 8. (ТАСС). «Правда» газетэдэ хэблэгдэһэн «Эб найрамдалай, социализмын илан мандахын түлөө коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлэе» гэһэн редакционно статьяда Парижай бүхы газетэнүүд анхаралаа ехээр хандуулна. Мүнөөдэрэй үглөөнэй бүхы газетэнүүд энэ статья тухай түрүүшынгээ хуудаһанууд дээрэ томо гаршагтайгаар мэдээсэнэ. Газетэнүүд энэ документын найруулгые болон өөһэдынгөө һанамжануудые бэшэнэ. Үглөөнэй бүхы газетэнүүдэй гол темэнь энэ статья болоно.

«Юманите» газетэ энэ статьяе бүхыдэнь хэблэн гаргаад, «Тон шухала документ» гэжэ нэрлэнэ. Тус статья соо Албаниин хүтэлбэрилэгшэдэй амяраа һанаатай һэдэлгые бол... ат тэдэниие дэмжэгшэдые ш...тай жэлэн элирүүлнэ гэжэ ...ните» газетэ бэшэнэ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, СОЦИАЛИЗМЫН ИЛАН МАНДАХЫН ТУЛА[...] КОММУНИС ХҮДЭЛӨӨНЭЙ НЭГЭДЭЛЫЕ БЭХИЖҮҮЛЭЕ

Мүнөө үедэ хүн түрэлтэн хүгжэлтынгөө эгээл харюусалгатай шухала шатада хүрэжэ ерээд байна. Энэ үе шатада ехэ удха шанартай олон үйлэ хэрэгүүд боложо, социализм болон эб найрамдалай хүсэнүүд империализмын хүсэнүүдтэй, дайе жүрөөдэгшэ хархис хүсэнүүдтэй хурса шангаар тулалдажа байна. Шэнэ дэлхэй—социализмын, эб найрамдалай болон зол жаргалай дэлхэй, хүн түрэлтэнэй золтой һайхан жаргалай дэлхэй улам үргэдэн хүгжэнэ, хуушан дэлхэйе—капитализмын, хүсэрхэлгэ дарлалтын дэлхэйе түлхин түрижэ байна. 1962 оной дүн энэ ушарые эли тодоор гэршэлнэ.

Советскэ Союзай, социализмын бусад оронуудай гадаадын политикын ябуулгын гол дүнгынь, Кубын арадай, эб найрамдалда дуратай дэлхэйн бүхы хүсэнүүдэй баатарлиг тэмсэлэй үнгэрһэн жэлдэ туйлаһан гол дүнгынь юуб гэхэдэ, США-гай империалис хархис хүсэнүүдэй зүгһөө Кубада добтолон орохын тула айхабтар наряар бэлдэгдэһэн түсэб буруу һүргэгдөө. Социалис Куба абарагдажа, илалта түгэлдэр замаараа бата найдамтайгаар дабшажа ябана. Хүн түрэлтэнэй үмэнэ тохёолдоһон дэлхэйн термоядерна дайнай һүрөөтэ аюул зайсуулагдаа. Социализмын, эб найрамдалай хүсэнүүд империалис эээрхэг түримхэйшүүлэй амыень татан номгоруулжа шадаха гэжэ үшөө дахин элитээр харагдаба.

Совет арадай, бусад социалис оронуудай ажалшадай зохёохы бүтээлтэ ажалай гол дүнгынь гэхэдэ, эдэ оронуудай экономико болон соёл культура шэнэ хүсэтэйгөөр орьёлон дэбжээ, социалис нэгэдэлэй һүр хүсэн улам батажаа, тэрэнэй дэлхэй дээрэхи нэрэ хүндэнь, үзүүлдэг нүлөөнь улам ехэ болоо.

Национально - сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй гол дүнгынь гэхэдэ, урдань колонинууд байһан асари ехэ газар дайда дээрэ империализмда эсэргүү сүлөөрэлгын революцинууд илан мандажа, энэ хүдэлөөн шэнэ, урданайхиһаа үлэмжэ үндэр шатада гараһан байна.

Капиталис оронуудтахи хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй гол дүнгынь гэхэдэ, ангинуудай хоорондо болодог айхабтар хурса тулалдаануудта ажалшадай шэнэ олон бүлэгүүд татагдан оруулагдажа, монополистическэ капиталай дарлалта мүлжэлгэдэ, өөрэ зоргоороо аашалалгада эсэргүү тэмсэл улам шангадаа, коммунис партинуудай, социализмын үзэл сурталай нүлөөн улам ехэ болоо.

Дэлхэйн олон оронуудтахи коммунис хүдэлөөн гайхамшаг илалтануудые туйлаа. Иимэ амжалта яахадаа туйлагдааб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ тэмсэлэйнгээ али бүхы шатада марксизм-ленинизмын үзэл сурталда хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байгаа, энэ илалтата һургаалые бүхы ажал ябуулгадаа хүтэлбэри болгоо. 1957, мүн 1960 онуудта Москвада болоһон зүблөөнүүд дээрэ коммунистнууд түүхын шэнэ эрхэ байдалда зохирон тааража стратегическэ, тактическа хараа шугам тодорхойлһон юм. Энэ хараа шугамда үнэн сэхэ байгаа һаань, коммунис хүдэлөөнэй бата нэгэдэлэй ходо сахигдаа һаань, али бүхы илалтанууд туйлагдаха гэжэ дэлхэйн хүгжэлтын ябаса эли тодоор харуулжа үгэбэ.

Аха дүү партинууд КПСС-эй XX съездын ленинскэ хараа шугамые дэмжээ һэн. Энэ хараа шугамынь Москвада болоһон зүблөөнүүдэй документнүүдтэ бэелэн харагдаа. Эгээл энэ хараа шугамые баримталан, дэлхэйн коммунис хүдэлөөн бүхы талаараа урагшаа хүсэтэ ехээр дабшажа шадаба. Империализмда эсэргүүсэн, бүгэдэ нийтын амгалан байдалай түлөө, социализмын илан мандахын түлөө эдэбхитэй шангаар тэмсэхэ гэһэн ленинскэ стратеги урдань үзэгдөөгүй хүсэтэйгөөр коммунизмын үзэл сурталые үндэр дээрэ үргэн суурхуулба. Арад зоной ухаан бододо коммунизм, эб найрамдал гэһэн ойлгосонууд нэгэ юумэн гэжэ үзэгдэдэг болонхой. СССР-эй эээрхэг түримхэй ябуулгатай туладань буу зэбсэг ехээр бүтээпэбди, дайнда бэлдэнэбди гэжэ империалистнууд хэлэдэг һэн. Мүнөө империалистнуудай энэ гол хуурмаг мэхэнь айхабтар тодоор элирүүлэгдээ. Советскэ Союз лэ эб найрамдалай урдаа хараха гол хүсэниинь, түшэг тулгууринь, империализмда эбсэшэгүй эсэргүүгээр тэмсэдэг хүсэн гэжэ манай ороной бүхы үйлэ хэрэгүүд; ябуулһан бүхы политикань харуулжа үгэбэ. Коммунизм лэ юртэмсэ дэлхэйе термоядерна дайнһаа аршалан хамгаална, коммунистнууд лэ эб найрамдалай түлөө эрид шийдэнгээр, шууд сэхээр тэмсэгшэд мүн гэжэ арад зон олон жэшээ дээрэһээ хаража этигэдэг болонхой. Эгээл энэ ушар мүнөө үеын байдалда коммунистнуудай нүлөөе үргэдхэхэ гол шухала нүхэсэлнүүдэй нэгэн мүн болонхой.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй стратегическэ болон тактическа хараа шугамые хэлбэришэгүй сэхээр хэрэг дээрэнь бэелүүлһэн ушар социалисшье, капиталисшье оронуудай коммунис партинуудта айхабтар һайхан аша үрэтэй байгаа гэжэ Болгарида, Венгридэ, Чехословакида болон Италида һаяхан болоһон коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай съезднүүд элеэр харуулаа.

Социализм байгуулха хэрэгые хайшан гэжэ түгэсхэн дүүргэхэб, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха ажалда хайшан гэжэ удаа дараагаар орохоб гэжэ Болгари, Венгри, Чехословакиин аха дүү партинуудай съезднүүд заажа үгөө. Италиин аха дүү компартиин съезд монополистическэ капиталда эсэргүү, эб найрамдалай, демократиин болон социализмын түлөө хэгдэжэ байгаа тэмсэлые улам шангадхаха тушаа дэлгэрэнгы хэмжээ ябуулганууды хараалба. Эдэ съезднүүд арадай демократиин оронуудта социализм байгуулха хэрэгые түгэсхэн дүүргэхэ тухай асуудалые марксистско-ленинскэ ёһоор зохёон шийдхэхэ хэрэгтэ горитой туһа нэмэри оруулаа, коммунис хүдэлөөнэй бата жагсаалые улам бэхижүүлээ. Аха дүү партинуудай съезднүүд социализмын илахын түлөө, империализмда эсэргүү эрид шанга тэмсэлдэ үргэн ажалша олониитые элсүүлэн зоригжуулаа.

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөн марксистско-ленинскэ зүб замаар дабшажа ябана. Тэрэнэй урда гайхамшаг һайхан хараа зам нээгдэнхэй. Хараалагдаһан ленинскэ хараа шугамда үнэн сэхэ байха, зэргэ жагсаалаа улам батадхаха гэһэн гол эрилтэ коммунистнуудай урда табигдана.

Гэбэшье марксизм-ленинизмын хэдэн гол зүйлнүүдтэ эсэргүү шэглүүлэгдэһэн, аха дүү партинуудай бата жагсаалые һуларуулха гэһэн үзэл бодолой дэлхэйн коммунис хүдэлөөн дотор тараагдажа байһаниинь айхабтар шаналалтай. Албаниин ажалай партиин хүтэлбэрилхы ноёд ленинизмдэ дайсан харша, эб таһалһан энэ хуушан үзэлые далда нюусагүйгөөр баримтална.

КПСС-эй XXII съезд дээрэ, һүүлээрнь Болгари, Венгри, Итали болон Чехословакиин коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай съезднүүд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Хитадай Компартиһаа түлөөлэгдэһэн делегацинууд Албаниин хүтэлбэрилэгшэдые бүгэдын нюур дээрэ элеэр шүүмжэлжэ болохогүй гэжэ хэлэһэн, мүн һаналай талаар бии болоһон алгасалай түлөө харюусалгые аха дүү партинуудта тохохо гэжэ һэдэһэн байха юм. Теэд иигэжэ хэлэхэ гээшэ арсашагүй ушар баримтануудые буруушааха, үнэндөө марксистско-ленинскэ партинуудай нэгэ нийтэ хараа шугамда эсэргүү тэмсэл хэжэ ябагшадһаа харюусалгыень хуулан абаха гэһэн ябадал болоно бшуу.

Албаниин хүтэлбэрилэгшэд 1960 оной ноябрьда болоһон 81 компартиин Зүблөөн дээрэ КПСС-эй XX съездын хараа шугамые,1957 оной Декларациин зүйлнүүдые далда нюусагүйгөөр шүүмжэлһэн юм гэжэ дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ мэдээжэ. Элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүд амгалан тайбанаар зэргэ оршохо ёһотой гэһэн политика зүб бэшэ, буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэлые, арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор хэлсээ хэжэ шийдхэлгые зүбшөөрнэгүйбди, мүн социализмда орохо олон янзын арга зам байха гэһэн зүйлые буруушаанабди гэжэ бүри тиихэдэ тэдэнэр хэлэһэн байна.

Албаниин ажалай партиин хүтэлбэрилэгшэдэй ленинизмдэ харша хараа шугамынь 1960 оной Зүблөөндэ хабаадагшадай зүгһөө эрид шангаар шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Теэд Албаниин хүтэлбэрилэгшэд зүйтэй зүб хэлэгдэһэн тэдэ үгэнүүдые хүлеэжэ абаагүй. Тэмсэлдэ хатуужажа, дүйдүршэлтэй болоһон марксистско-ленинскэ партинуудай түлөөлэгшэнэрэй һэргылэн хэлэһэн үгэнүүдые анхаран дуулахын орондо АПТ-гэй хүтэлбэрилхы ноёд марксизм-ленинизмдэ эсэргүүсэн галзуу шангаар, далда нюусагүй тэмсэжэ эхилһэн, 81 партиин Мэдүүлгые буруушаан шүүмжэлжэ, аха дүү партинуудые муу муухайгаар хардажа гүрдэжэ ороһон байна. Харин коммунизмда дайсан харша байһанаа нюудаггүй олон этэгээдүүдшье мүнөө тэдээн шэнгеэр аашалалданагүй ха юм.

Бүри 1961 оной февральда болоһон АПТ-гэй IV съезд дээрэ Албаниин ноёд коммунис партинуудай Зүблөөн дээрэ абтаһан Мэдүүлгын болон бүхы дэлхэйн арадуудта хэгдэһэн Хандалгын гол зүйлнүүдые алдуутай буруу гэжэ тоолоод, өөрынгөө онсо һанамжа гаргаһан байгаа.

Энэ һанамжань уданшьегүй бүхы дэлхэй дээрэ мэдэгдээ һэн. Дэлхэйн хархис этэгээдүүд Албаниин ноёдой үнэндөө хэндэ туһа хүргэжэ байһыень бэлэхэнээр ойлгоод, коммунис хүдэлөөнһөө, социализмын лагерьһаа, түбхын түрүүндэ Советскэ Союзһаа таһарха гэһэн тэдэ ноёдой хараа шугамые магтажа эхилээ һэн. Бүри 1961 оной майн 19-дэ, КПСС-эй XXII съездһээ аяар урда Англиин «Скотсмен» газетэ иигэжэ бэшэһэн байна: «Албаниин правительство Советскэ Союзтай бусалтагүйгөөр эбээ таһарба хаш». «Дейли телеграф» гэжэ мүн Англиин ондоо газетэ 1961 оной июниин 3-да бэшэхэдээ, СССР-тэ эсэргүүгээр Албанида ябуулагдажа байгаа кампани «Һүүлшын долоон хоногой туршада туйлдаа хүрэбэ» гэжэ хэлэһэн байна.

Жагсаал зэргээ пюдэнэй сэсэгы мэтээр һанадаг Советскэ Союзай Коммунис парти, бүхы коммунис партинууд АПТ-гэй хүтэлбэрилэгшэдэй буруу һанамжа баримталһандань айхабтар ехээр һанаагаа зобожо байгаа. Дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ гараһан арсалдаата асуудалнуудые хоорондоо һанамжаа андалдажа, бэе бэетэеэ хэлсэжэ шийдхэхэ гэһэн ёһые наринаар баримталан, КПСС-эй ЦК бүри 1960 оной августда АПТ-гэй ЦК-да хоёр дахин хандажа, хоёр партиин түлөөлэгшэнэр уулзая гэһэн дурадхал оруулаа бэлэй. КПСС-эй ЦК-һаа 1960 оной августын 13-да АПТ-гэй Центральна Комитедтэ эльгээгдэһэн бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнхэй: «Мүнөө бии болоһон арсалдаата зүйлые ехээр дэбэргэхэгүйн тулада саг соонь залируулаа, һалгаагаа һаа зүб зүйтэй байха... Хэрбээ АПТ-гэй ЦК мүн иигэжэ һанаха байжа, һанамжаяа андалдахаһаа арсахагүй һаань, бидэнэр тапай партиин делегацитай—ямаршье тушаал эзэлдэг хүнүүд һаань хамаагүй—таанадта зохисотой ямаршье сагта уулзахаар бэлэмди». Албаниин хүтэлбэрилэгшэд энэ дурадхалыемнай хүлеэжэ абаагүй. Хоорондохи харилсаагаа хуушан түхэлдэнь оруулан гуримшуулха гэһэн КПСС-эй ЦК-гай бүхы һэдэлгыень дэмжээгүй.

Бэе бэетэеэ хэлсэхэ зүбшэхэ гэһэн ёһые хэн эбдээб гэжэ асуултай болоно. Хэн коммунис хүдэлөөе, бүгэдөөрөө хэлсэжэ абаһан программна документнүүдые муухайгаар шүүмжэлжэ эхилээб, хэн тэрэ шүүмжэлэлээ хэдэн жэлэй туршада хэжэ байнаб? Зүб юумые буруу зүйлөөр һолижо, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй һанал хүсэлые хайхарангүйгөөр, эб таһалагшадые элитээр дэмжэн һайшаажа, тэдэнэй үзэл бодолые дэлгэрүүлэн, зүйтэй зүб шүүмжэлэлһээ хамгаалжа байгшадай хэлэһэн үгэнүүдые юун гэжэ сэгнэлтэйб?

КПСС-эй XXII съезд дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ һэн: «Хитад нүхэдэйнгөө һанаагаа зобожо байһыень ойлгонобди, нэгэдэлээ бэхижүүлхэ тушаа оролдожо байһыень сэгнэнэбди. Албаниин ажалай парти ба аха дүү бусад партинуудай хоорондохи харилсаае гуримтай зохид болгохо хэрэгтэ хитад нүхэдэй туһа хүргэхые хүсөө һаань, Хитадай Коммунис партиһаа ондоо хэн энэ зорилгые эрхим һайнаар шийдхэжэ шадахаб даа. Энэ хэрэг Албаниин ажалай партида туһа боложо, социалис бүхы оронуудай нэгэдэлэй аша туһатай тааралдаха һэн».

Теэд байдал һайжархаһаа байтагай, улам муудаһаниинь шаналмаар. Албаниин хүтэлбэрилэгшэд коммунис хүдэлөөнһөө, марксизм-ленинизмһээ далда нюусагүйгөөр таһаржа, хуушан үзэл баримталдаг, арад зонһоо таһаранги, шунахай национализмын үзэлэй бур шабар руу улам гүнзэгыгөөр зоогдожо, нэгэ хүндэ шүтэн һүгэдэлгын, марксизмда харша арга методүүдые улам үргэнөөр хэрэглэдэг боложо байна.

Декларациин болон Мэдүүлгын хэдэн зүйлнүүдые буруушаан шүүмжэлжэ байһан ябадалтай марксист-ленинецүүдэй эбсээгүйнь, эбсэжэ шадахашьегүй байһаниинь ойлгосотой. Тэдэнэр коммунис гол ёһонуудые эрид шангаар хамгаалжа ороһониинь ойлгосотой. Тиин Болгари, Венгри, Итали болон Чехословакиин коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай һаяхан үнгэрһэн съезднүүд дээрэ Албаниин хүтэлбэрилэгшэдэй ленинизмдэ харша һанамжань шүүмжэлэгдэбэ гэжэ голхорон мууларха бэшэ, харин Москвада болоһон зүблөөнүүдэй гол зүйлнүүдые хамгаалдаг партинуудта шүүмжэлэн хальдадаг хүнүүдэй бии байһандань голхорхо ушартай гэжэ ойлгосотой.

Коммунис хүдэлөөнэй ямар хараа шугам баримталха тухай арсалдаан хубхай хооһон арсалдаан бэшэ, харин угаа ехэ удха шанартай, тон шийдхэхы ёһоной арсалдаан юм. Элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар зэргэ оршохо, капитализмтай социализмын экономикын талаар мүрысэхэ, тиин иимэ эрхэ байдалда коммунизмын илалта хангажа шадаха гэһэн марксист-ленинецүүдэй баримталдаг хараа шугамынь үзэгдөөгүй татаса ехэтэй хүсэ манай хүдэлөөндэ олгоно, үргэн арад олониитые манай талада татан оруулна. Харин зонһоо таһаранги, хуушан үзэл баримталагшадай бидэндэ баадхан абхуулха гэһэн хараа шугамынь коммунизмын, арад түмэнэй хүсэндэ этигээгүй, гүрэнүүдэй хоорондо дай хэнгүйгөөр, дэлхэйн дайгүйгөөр шэнэ оронуудта социализмын илаха байһанда этигээгүй хараа шугам мүн. Хэрбээ иимэ хараа шугамай илаха болоо һаань, капиталис оронуудай арадууд социализмын оронуудһаа таһаран холодохо, олон миллион хүнүүд коммунизмын хүдэлөөнһөө холодхогдохо, тиигэжэ коммунистнууд гансаардаха, арадуудай сүлөөрэлгын бүхы тэмсэлынь хойшо татагдаха бэлэй.

Дайн болохо гү, али үгы гү гэһэн асуудал мүнөө үеын тон шухала, тон шийдхэхы асуудал мүн. Манай ажабайдалда асуудал иигэжэ табигданхай: нэгэн гэбэл элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүд амгалан тайбанаар зэргэ оршохо, үгы гэбэл һүйдхэл һандаралта дайн болохо. Ондоо арга зам байхагүй. Коммунистнууд али замаарнь ябаха ёһотойб гэжэ асуугдана. Гансал эбтэй эетэйгээр зэргэ оршохо гэһэн замые баримталха ушартай. Дэлхэйн хүдэлмэришэнэй болон сүлөөрэлгын хүдэлөөн амгалан тайбанаар зэргэ оршолгын эрхэ байдалда империализмда эсэргүү добтолон, агууехэ тэмсэл эрхилжэ байна. Социалис оронуудта дайн хэрэггүй. Тэдэнэр энхэ тайбан байдалда амжалтатайгаар хүгжэнэ, капитализмтай экономикын талаар амгалан ёһоор мүрысэхэдөө илаха. Энэнь тон ганса зүб зам болгошо социалис замые бүхы арадуудай шэлэн һунгахадань онсо ехэ удха шанартай байха юм.

«Эбтэй эетэйгээр зэргэ оршохо гээшые социалис оронуудай гадаадын политикада баримталха жэнхэни хараа шугам мүн» гэдэг хүнүүдтэй зүбшөөрнэгүйбди гэжэ Албаниин хүтэлбэрилэгшэд, жэшээнь Э. Ходжа, һайрхан хэлэнэ. Теэд ямар жэнхэни хараа шугам баримталагдаха ёһотой юм? Дайн гээшэ гү? Теэд тиимэ юм һаань, коммунизмын гү, али капитализмын илаха тухай асуудалаар иимэ хүнүүдэй баримталдаг һанамжань империализмын балмад ябадалта этэгээдүүдэй һанамжаһаа юугээрээ илгаатайб? Үнэн дээрээ илгаань оройдоол юуб гэхэдэ, галзуу шунахай империалистнууд социализмтай мүрысэхэдөө, капитализм тэсэхэ тэнсэхэ гэжэ этигэхэеэ болинхой, харин хуушан үзэл баримталагшад хадаа элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй амгалан тайбанаар зэргэ оршожо байһан эрхэ байдалда коммунизм илаха гэһэн арга боломжодо этигэхэеэ болинхой. Теэд термоядерна дайнай хэгдээгүй һаа, коммунизм илахагүй гэһэн һанамжые ямар марксист-ленинец зүбшөөрхэб?

Мүнөө үедэ үнгэрхэдөө империалистнуудташье амгалан тайбанаар зэргэ оршохо гэһэн зүйлые элитээр шүүмжэлхэнь хэсүүтэй хэрэг болонхой. Тиимэһээ тиитэрээ коммунистнуудбди гэжэ бэеэ тоолодог хүнүүдтэ энэ хэрэг бүри хэсүү гээшэ. Тиимэһээ бидэнэршье амгалан тайбанаар зэргэ оршохо гэһэн зүйлые «буруушаанагүйбди» гэжэ Албанидахи хуушан үзэл баримталагшад дурата дурагүйгөөр мэдэрхэ баатай болонхой. Теэд тиигэжэ хэлэмсээрээ, элдэб социальна байгуулалтатай гүрэнүүд амгалан тайбанаар зэргэ оршохо гэһэн зүйл хадаа «империализмда ойртожо, тэрээнтэй нэгэдэһэн ябадал» болохо гэжэ мэдүүлнэ. Дайн болохо гү, али үгы гү гэһэн асуудалые империалис оронуудай генштабуудай начальнигууд шийдхэхэ юм. Тиимэһээ гансал аргаар, империализмые һалгажал шадаа һаа, бүхы дэлхэй дээрэ энхэ тайбан байдалай тогтонижорхо хэрэгтэ туһалжа шадаха байнабди гэжэ мэдүүлнэ. Энэ хадаа компартинуудай Мэдүүлгэһээ далда нюусагүйгөөр хадууриһан ябадал мүн. Харин тэрэ Мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнхэй бшуу: «дэлхэйн зарим хубида капитализмын бүтэн зандаа байхада, газар дэлхэй дээрэ социализмын эсэслэн илаадүйдэ, обществвын ажабайдалһаа дэлхэйн дайе зайсуулха бодото арга боломжо бии болохо». Тиигээд «бүри мүнөө дэлхэйн дай үүсхэхэ гэһэн империалис хархисуудай һэдэлгыень буруу һүргэхэ саг ерээ» гэжэ хэлэгдэнхэй.

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй гол шухала зүйл юун бэ гэхэдэ, эээрхэг түримхэйшүүлэй амыень саг соонь татажа зогсоохо, дай һүжэрүүлэнгүйгөөр зайсуулха хэрэг мүн. Энэ ушар илангаяа шухала. Юундэб гэхэдэ, мүнөө үеын буу зэбсэг урда үнгэрһэн үеынхидэ орходоо үзэгдөөгүй һүйдхэлтэ хүсэтэй бшуу. Мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Хүн зониие олон мянгаарнь хюдан һалгаха бузгай муухай буу зэбсэг бүтээгдэнхэй. Эдэ зэбсэгүүдэй шэнэ дайнда хэрэглэгдэбэл, бүхэли бүхэли оронуудта дуулдаагүй ехэ һандарал ушаруулагдажа, дэлхэйн үйлэдбэриин болон дэлхэйн соёл культурын томо томо түб центрнүүд обоо хүбөө шулуу шабар болгодошохо байна. Иимэ дайн олон миллион хүнүүдтэ, тэрэ тоодо дайнда хабаадалсаагүй оронуудта һууһан хүнүүдтэшье, үхэл хосорол, гасалан зоболон асарха гээшэ».

Эдэ зүйлнүүдые зүбшөөнгүй буруушаажа, хуушан үзэл баримталагшад ядерна дайн аймшагтай бэшэ гэжэ идхан хэлэнэ. Харин мүнөө үеын буу зэбсэгые бузгай муухай хүсэтэй гэжэ гансал «империалистнууд болон хархис этэгээдүүд» тоолодог гээд хэлэнэ, мүн «атомна бомбо хадаа саарһаар хэһэн эреэн гүрөөһэн гээшэ» гэжэ тэдэнэр хашхаралдана. Иигэжэ хэлээшэнь хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй гол зорилго гэжэ мэдүүлгэ соо заагдаһан зүйлһөө арсаһан ябадал, амгалан тайбанаар зэргэ оршохо гэһэн политикаһаа арсаһан ябадал мүн.

Амгалан тайбанаар зэргэ оршохо гээшэ «империализмын муу муухайе элишэлэн харуулха тэмсэлһээ арсаһан ябадал», «империализмда эсэргүү тэмсэлые болюулха гэһэн удхатай» гэжэ хуушан үзэл баримталагшад хэлэнэ. Энхэ тайбан байдалда мүрысөө хэхэ гээшэ капитализмда эсэргүүгээр социализмын хэхэ тэмсэлэй гол шухала зүйлнүүдэй нэгэн мүн гэжэ тэдэнэр ойлгоногүй. Империализмда эсэргүү тэмсэл хэхэ ёһотой гэжэ байжа хуушан үзэл баримталагшадай хашхаралдаашань юун юм ааб гэжэ харахада, тэрэнь миил хубхай хооһон үгэнүүд, хараал шэрээл болоод дүүрэшэнэ. Теэд засаг гартаа барижа байһан марксистско-ленинскэ парти империализмда эсэргүү тэмсэл ябуулхадаа, ажал ябуулгаяа энээгээр лэ хизаарлаха ёһотой юм аал?

Бодото хэрэг дээрэ империализмтай тэмсэхэ, эб найрамдал хамгаалха, дэлхэйн сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хүгжэлгэдэ али болохоор туһалха гээшэ социалис оронуудта түбхын түрүүндэ юун бэ гэхэдэ:

— социалис общественые амжалтатайгаар хүгжөөхэ, түбхын түрүүндэ ажахыгаа хэлбэришэгүйгөөр дэбжээхэ. Социалис оронуудай ажахыгаа улам аша үрэ ехэтэйгээр эрхилхэ бүринь, экономикын болон политикын талаар улам ехэ хүсэтэй болохо тумань түүхын хүгжэлтын шэглэлдэ үзүүлдэг нүлөөнь улам ехэ болохо, тэрэ хүгжэлтые түргэдхэхэ, мүн тэдэ оронууд улам шийдэнгээр, этигэл найдамтайгаар эб найрамдалые хамгаалдаг болохо бшуу;

— империализмын үндэһэ һууриие һуларуулдаг, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй нэгэдэн жагсахадань туһалдаг, эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө ажалшадай, дарлагданги арадуудай хэжэ байгаа тэмсэлыень хүнгэдхэжэ үгэдэг гадаадын эб найрамдалта политика эрид шангаар, шууд бэелүүлхэ, эб найрамдалай, демократиин болон социализмын хүсэнүүдые таһалха гэһэн һэдэлгэнүүдтэнь багаханшье арга боломжо социализмын дайсадта олгохоор бэшэ политика ябуулха;

— империализмые айхабтар һэримжэтэйгээр, хёрхо һоноороор адуулан хараха, бүхы социалис лагериин һүр хүсые, бэеэ хамгаалха шадалыень али болохоор бэхижүүлхэ, арадуудай аюулгүй байдалые хангахын, эб найрамдал тогтонижоруулхын тулада али бүхы хэмжээнүүдые абаха;

— империализмын политикые эсэшэ сусашагүйгөөр элишэлэн элирүүлхэ, дай һүжэрөөгшэ этэгээдүүдэй хорото ябуулгын, мэхэ гохын хойноһоо хёрхоор адаглан хаража байха, дай хэхэ гэһэн бодолтой хүнүүдтэ эсэргүүгээр арад зоной уур сухалые шэглүүлхэ, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй эмхидэлые дээшэлүүлхэ, эб найрамдалые хамгаалан олониитын ябуулжа байгаа эдэбхитэй тэмсэлые саг үргэлжэ шангадхаха, шэнэ дайнуудта дурагүй бүхы гүрэнүүдэй хамжан ажаллаха ябадалые бэхижүүлхэ;

— үндэһэ яһатанайнгаа бэеэ даанхай байдалые туйлан батадхахын хойноһоо тэмсэжэ байгаа Ази, Африка болон Латиин Америкын гүрэнүүдтэй аха дүү ёһоной хани барисаагаа улам бэхижүүлжэ, нягтаар харилсан ажаллаха, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ туһаламжа, дэмжэлтэ үзүүлхэ;

— дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин бүхы отрядууд болон эмхинүүдэй дайшалхы ёһоор һаналаа нэгэдэхэ ябадалда али болохоор туһалха, тэрэниие батадхаха.

Деклараци болон Мэдүүлгын зүйлнүүдые наринаар баримталдаг КПСС болон бусад марксистско-ленинскэ партинууд империализмда эсэргүүсэн, эгээл иимэ үрэ ехэтэй политика ябуулна.

Бүхы хүн түрэлтэнэй ерээдүйдэ һууха обществвын үльгэр жэшээ социализмын оронуудта байгуулагдана. Тиимэһээ манай оронуудай арадууд али бүхы ажал хэрэгээрээ энэ обществоёо улам дура буляама һайхан болгохо ёһотой. Ажалша хүн бүхэн алишье социалис ороной ажабайдалтай танилсаад байхадаа: «энэл минии ерээдүй гээшэ, энээнэй түлөө хүсэеэ гамнангүй тэмсэхээр!» гэжэ хэлэжэ шадахаар байха ёһотой.

Бүхы дэлхэй дээрэ дарлалта мүлжэлгые, угытэй ядуу байдалые үгы болгон һалгаха, хүн түрэлтэнэй обществвын ажабайдалһаа али бүхы дайнай болохо аюулые хэтэ мүнхэдэнь усадхахаһаа гадна, —гэжэ Мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ,—**бүри мүнөө үедэ хүн түрэлтэниие дэлхэйн шэнэ дайнай үзэлэй муухай аюулһаа зайсуулха ябадалые түүхэтэ зорилгомнай болоно гэжэ коммунистнууд тоолоно. Бүхы оронуудай коммунис партинууд энэ агууехэ түүхэтэ зорилгые дүүргэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа зорюулха».**

Советскэ Союзай коммунистнууд, бүхы совет арад энэ агууехэ зорилгые бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа гамнадаггүй. Түүхын ябаса ямар байгааб гэхэдэ, дай һүжэрөөгшэ империалистнуудта эсэргүү тэмсэлэй тон хүшэр хүндэ талань совет арад дээрэ бууһан байна. Иимэ хүшэр хүндэ ажал ябуулха гээшэ[...]
шэ. Энэ тэм[...]
совет хүнүүд [...]
хэрэгтэй юум[...]
ушарта бэеһээ[...]
болодог. Гэбэш[...]
хы дэлхэйн ара[...]
гээшэ, мүнөөш[...]
һууха хүнүүдт[...]
илалтада хэрэ[...]
хүнүүд ойлг[...]
ушар ёһо мэд[...]
туһалдаг.

Һүүлэй хэдэн[...]
да дайнда дура[...]
этэгээдүүд дай[...]
һэдэлгэ хэды [...]
Советскэ Со[...]
тэмсэлынь, т[...]
ниинь дэлхэйн[...]
хэрэгтэ шийдх[...]
гээ, империализ[...]
лөөрэлгын тэм[...]
лоо гэжэ араду[...]

1956 ондо С[...]
оршондо орьёл[...]
байһан дайе х[...]
ло-франко-изра[...]
хэйшүүлые [...]
нилхыень баад[...]
ондо Сир..дэ [...]
гэжэ империал[...]
лэдхээд байһые[...]
лаа һэм? 1958 о[...]
зүгтэ болон Тай[...]
шадар дайнай [...]
һыень хэн боло[...]
ветскэ Союз, [...]
риин бүхы орон[...]
далда дуратай [...]
гээ һэн. Тэдэнэ[...]
рүүндэ СССР-[...]
ба эдэбхитэй ш[...]
дай һүжэрөөгш[...]
этэгээдүүдые с[...]
вет гүрэнэй, КП[...]
рондын оршонд[...]
гаа бүхы ябуул[...]
лизмда эсэргүү[...]
рэг дээрэ хэжэ[...]
социализмын [...]
батадхан арьб[...]
эсэшэ сусашагү[...]
байгаа тэмсэл [...]
эрхэ сүлөөгөө [...]
сэжэ байһан ар[...]
туһаламжа үзү[...]
мүн.

Франциин ко[...]
та эсэргүүсэн, [...]
зоной хэһэн сү[...]
сэлые үргэн ех[...]
Лаосой арадай [...]
бэеэ даанхай [...]
сүлөөе аршала[...]
колониализмын [...]
усадхахын, Гоа[...]
Баруун Ириани[...]
түлөө Инди, Ин[...]
зүб тэмсэлые [...]
Африка болон [...]
кын бэеэ даанх[...]
байдалые бэхиж[...]
үзүүлэгдэһэн ал[...]
ламжа—эдэ бо[...]
лис колонизат[...]
гүүсэн, арадууд[...]
но-сүлөөрэлгын [...]
Союзай айхабта[...]
тэмсэжэ байһые[...]
рим тэды ушар[...]
мүн. Бүри һая[...]
Союз Йеменэй [...]
лээд ехэ туһала[...]
энэнь тэрэ ороно[...]
байдалые бэхиж[...]
империализмын [...]
буруу һүрэлгэд[...]
дүүргээ. Манай [...]
хэйн удха шана[...]
ябуулгануудые [...]
эмхинүүдтэ бэ[...]
хэмжээнүүдынь [...]
сүлөөрэлгын хү[...]
лан, дэлхэйн бү[...]
нүүдые элсүүлх[...]
болодог. Бүхы [...]
даанхай байдалт[...]
хай ООН-до абт[...]
Декларациие С[...]
үүсхэн эмхидхэ[...]
гээд тэрэниие [...]
бэелүүлхын хой[...]

Мүнөө бэлэдх[...]
термоядерна да[...]
ехэ аюултай г[...]
Союз эсэшэ [...]
тайлбарилан ой[...]
һүжэрөөгшэдэй [...]
ганнуудта эсэргү[...]
ной һэримжые [...]
лүүлхын тулада [...]
партинуудтай [...]
рамдалые хамга[...]
хүнүүдтэй хамта[...]
го гаргана. Эдэ [...]
рамдалай түлөө [...]
сэнүүдые айхабт[...]
бадхан нэмээнэ.

Иигэжэ КПСС-[...]
лизмын дайн [...]
нүүдтэ эсэргүүгэ[...]
лаар хэлбэришэг[...]
сэл ябуулжа бай[...]
лизмда эсэргүү[...]
Союзай ябуулжа[...]
сэхэ тэмсэлдэнь[...]
ха, һэжэг түрүү[...]
дэлгэ хэгшэд үнэ[...]
һөө асууг лэ: эб[...]
болон социализм[...]
юундэ, ямар зо[...]
шалнабибди, энэ[...]
туһалнабибди?

Һаяхан Амери[...]

(Үргэлжэлэл[...] нюур[...])

НАЙРАМДАЛАЙ, СОЦИАЛИЗМЫН ИЛАН МАНДАХЫН ТУЛАДА КОММУНИС ХҮДЭЛӨӨНЭЙ НЭГЭДЭЛЫЕ БЭХИЖҮҮЛЭЕ

(...хи нюурта)

...далай шадар
...байдал то-
...хэйн термо-
...лошохо аюул-
...н иимэ хурса
...һүүлэй жэл-
...һэн. Тира-
...хуугай та-
...усалгата үедэ
...баримталаа
...Кубые хал-
...жүрөөдэһэн
...нь боогшо гол
...Советскэ Сою-
...жээ һэн гү?
Тиихэһээ бай-
...нга байдалые
...болгоходонь,
...о этэгээдүүд-
...туһа хүргөө,
...рые мүргэл-
...лхэйе дайнай
...лхин оруулха
...туһалаа.

...тэнэй зол бо-
...улга бүтээгүй.
...эдигшэ атом-
...бомбонуудай
...арад зондо
...э. Советскэ
...аар габьяатай
...элхэй мэдэ-
...равительствын,
...логшо нүхэр
...хатуу шан-
...уян полити-
...на һандарал
...улаа. Баясха-
...гаа бүхы хүн
...рые үндэрөөр
...сэн ухаанай,
...ан сэдьхэлтэй
...удай хуби за-
...агаа зобожо
...жэшээ гэжэ

...баримталаг-
...аагүй. Мүнөө
...дуу байдалай
...ын үнгэрөөд
...үзэл барим-
...уд юун гэжэ
...байнаб гэхэ-
...юз империа-
...шаагаа, тэндэ
...хен» болоо гэ-
Карибска да-
...хёмороое усад-
...үнэн зүбөөр
...н хүн бүхэн
...имталагшадай
...харын зэргэ-
...гы гэжэ, мүн
...ан хуугайлжа
...дынь үнэндөө
...эрөөхэ зорил-
...илгожо байна

...римхэйшүүлдэ
...тскэ Союзай,
...ой шиидхэхы
...гаргаһанай
...циалис нэгэдэ-
...үгһөө, эб най-
...тэмсэлшэ бү-
...өө Кубын ара-
...сэлые дэмжэ-
...рибска далайн
...рдуу байдал
...бэе бэетэеэ
...о шадагдаһа-
...буулта хэгдэ-
...энэ хёмороон
...рэнүүдэй хоо-
...арсалдаата
...дай хэнгүйгөөр,
...хэхэ гээшэ эб-
...ргэ оршон бай-
...ын бодото бэе-
...алан тайба-
...оршон байха
...дэмжэнэбди
...этээ хамта
...хи хёмороое
...методые шүүм-
...хүнүүд үнэн
...ан тайбанаар
...һэн политикые
...шэ.

...уудтай хэһэн
...жэ болохогүй
...бэй ёһоор гу-
...алые шүүмжэ-
Теэд гансал
...имталха болоо
...асуудалнуу-
...ай хүсөөр гу-
...ой гэжэ мэдэр-
...оно бшуу. Со-
...ай һүр хүсэн
...олоо, тиин им-
...тэрэ хүсые тоо-
...тиимэһээ аба-
...эдээнээр дүүр-
...р гэжэ марк-
...тоолоно. Гэхэ-
...ериалистнуудай
...һанаатайень
...цүүд хэзээшье
...игээд хододоо
...йгты гэжэ, дай
...рхэг түримхэй
...эсэргүү тэмсэ-
...ы гэжэ арад зо-

...алай шадархи
...усадхагдаһанай
...р бэ? Социалис
...өө, бэеэ даан-
...адхагдаа. Ку-
...омжолдог, тэ-
...о гэжэ байһан
...логшод прези-
...түүхэдэ тү-
...эрэн хэлэхэдээ,

Кубада добтолон орохогүйбди гээ. Тэмсэлэй үшөө үргэлжэлһөөр байһаниинь ойлгосотой. Эгээл тиимэһээ Советскэ Союз Кубын Республикын тунхаглаһан мэдээжэ табан эрилтые эрид шууд дэмжэнэ, тэрэ гүрэндэ али бүхы янзын айхабтар ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Кубын байдал һураггүй бата болоо, дэлхэйн оронуудай дунда тэрэ улам хүндэтэй болоо гэжэ хүн бүхэндэ эли. Кубын арад зон, нүхэр Фидель Кастро түрүүтэй тэрэнэй дайшалхы хүтэлбэрилэгшэд эрэлхэг зориг, эгэршэгүй хатуу сэдьхэл харуулаа, социалис туйлалтануудаа хамгаалхаар эрид шиидэнги байгаа, эб найрамдал тогтонижоруулха хэрэгтэ айхабтар ехэ туһа нэмэри оруулаа. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй баруун хахадта эрхэ сүлөөгэй залуурша болоһон Куба улам хүсэтэйгөөр гэрэлтэн толорожо байна. Теэд энэ «Мюнхен» гээшэ аал? Теэд энэ сухарилта гээшэ аал? «Хоёрдохи Мюнхен» гэжэ үгэнүүдые зохёогшод өөһэдөө тон юрын түүхэ мэдэхэгүй байшоо, юу хэжэ, юун гэжэ байһанаа өөһэдөөшье мэдэхэеэ болижо дүйрэшоо хаш.

Амгалан тайбанаар зэргэ оршохо гэһэн политика бүхы оронуудай арадуудай амин шухала аша туһатай тааралдана гэжэ ажабайдал, олон миллион хүнүүдэй тэмсэлэй дүй дүршэл гэршэлэн харуулна. Амгалан тайбанаар зэргэ оршон байһан үедэ капиталис оронуудта ангиин тэмсэл дэлгэрүүлхэ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөө, мүн демократическа хүдэлөөнүүдые дэлгэрүүлхэ, социалис революцинуудые бэелүүлхэ таатай зохид арга боломжо бии болодог гэжэ элирэнхэй. Национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй эгээ ехэ дэбжэлтэнь, капиталис оронуудтахи эгээ ехэ буһалгаанууд дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ, тайлбарилан хэлэхэдэ, амгалан тайбанаар зэргэ оршон байлгын үедэ болоо гэжэ мэдээжэ бшуу. Мүн эдэ жэлнүүдтэ коммунис партинуудай гэшүүдэй тоо эгээн ехээр олошороо, тэдэнэй нүлөөн дээшэлээ гэжэ мэдээжэ. Тиихэдэ революционно ангиин болон национально-сүлөөрэлгын тэмсэлдэ туйлагдаһан амжалтанууд амгалан тайбанаар зэргэ оршон байха ябадалые улам батадхана. Энэньшье ойлгосотой. Юуб гэхэдэ, эб найрамдалай, демократиин болон национально-сүлөөрэлгын түлөө хэгдэдэг эдэбхитэй тэмсэл империализмын хүсые һуларуулан, байдалыень уйтаруулна бшуу.

Дэлхэйн дайе зайсуулха арга боломжо бии гэжэ хэлэхэдээ, марксист-ленинецүүд империализмын гол шанарай, тэрэнэй эзэрхэг түримхэй шэнжын хубилаагүй байһан тухай минутыншье туршада мартадаггүй. Манай парти энэ баримтаһаа эшэ татан, бүхы политикаяа ябуулдаг. Гэхэтэй хамта бидэнэр дэлхэйн оршондохи байдалай хубилһые, тиигэжэ бүхы гүрэнүүдээр өөрынгөө хүсэл һаналые дүүргүүлжэ империализмын шадахаяа болиһые, эзэрхэг түримхэй политикаяа һаад түбэггүйгөөр ябуулжа шадахаяа болиһыень хараадаа абанабди. Мүнөө дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүри ямар бэ гэхэдэ, социализмын болон эб найрамдалай лагерь империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдые хазаарлан номгоруулжа шадаха болонхой.

Империализмын лагерьта али нэгэн «тэнэгүүд» олдожо, тэдэнэр дайнай балмад ябуулга руу тархяашье татангүй ороходоо болохо гэжэ мүн лэ мэдэхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ хододоо айхабтар һэргэг хёрхо байха, бата бэхи экономикотой, һайн буу зэбсэгтэй байха хэрэгтэй. Тиигээд эзэрхэг түримхэй этэгээдтэ бодохогүй шанга сохилто үгэхөөр хододоо бэлэн байха ушартай. Империализмые хэдышье доро хараа һаа, тэрэнэй стратегическэ талаараа шунахай шуһаша сэдьхэлые даруу номгон болгохогүйш, тиин дайнай эхилшоо һаа, тэрэниие болиулжа шадахагүйш. Мүнөөнэй дайнда хуушан зангаар, хуушан хэбээр хандажа болохогүй. Дэлхэйн дайе зайсуулжа шадаагүй һаа, тэрэ хадаа эхилэн сасуу термоядерна дайн болон һужэржэ, олон миллион хүнүүдые хосоргон һалгаха, асари ехэ үнэтэ эдлэл хэрэгсэлые хяа бута сохихо, хэдэн олон оронуудые ханха зайдан болгохо юм. Мүнөө үеын дайнай хойшолонгууд тухай бододоггүй, хүн зондо орходоо ядерна буу зэбсэг хадаа балай шухала юумэн бэшэ гэжэ бододог хүнүүд ехээр эндүүрнэ. Хэрбээ социалис лагерь түгэс хүсэтэ буу зэбсэггүй һаа, түбхын түрүүндэ ракетно-ядерна буу зэбсэггүй һаа, мүнөөнэй дэлхэй дээрэ ондоо байдалтай байха байһандань ажаг һэжэг байха аал? Тиимэ һаань, социализмын аюулгүй байдал ямар юумэндэ түшэглэхэ байгааб? Ямар нэгэн эдитэ шэдитэ үгэ хүүртэ түшэглэхэгүй ха юм даа. Мүнөө Советскэ Союзые галзуу муухайгаар хараажа хардажа байгаашадшье Советскэ Союзай туһаламжагүйгөөр, тэрэнэй түгэс хүсэгүйгөөр ара үбэргүй зэбсэглэһэн империализмын үмэнэ тогтожо торожо шадахагүй байһаниинь элитэ.

Хүн зоной ами наһые наадан зугаада бододог муухай һанаатай зарим зон олон миллион хүнүүдэй ами наһые аршалан хамгаалагшадые элэглэн наадалжа, эдэ тэмсэлшэдые «аймхайшуул», «һула һэбхи зон» гэжэ байжа гэмнэдэг. Теэд коммунистнууд, тииһээ тиитэрээ гүрэнэй, политическэ ябуулга эрхилдэг коммунистнууд харюусалгагүй эдэ бэшээшэдтэй адли боложо шадахагүй бшуу. Засаг гартаа барижа байһан тулада тэдэнэр арадууд болон гүрэнүүдэй хуби заяанай түлөө, тэрээнһээ байтагай дэлхэйн социалис системын хуби заяанай түлөө харюусана бшуу. Тэдэнэр мүнөөнэй термоядерна дайнай аргагүй үзэгдэхэ хойшолонгуудые айхабтар харюусалгатайгаар сэгнэн үзэхэ ёһотой. Харин үнгэрһэн зуун жэлнүүдэй элдэб жэшээнүүдые дагажа, хооһон хубхай үгэнүүдые шэдэлжэ болохогүй.

«Зүүн тээшээ хэлбэрин» хооһон хубхайгаар шашагшад хадаа ушар хэрэгэй тохёолдоод байһан үнэн бодото байдалые хараадаа абажа шададаггүй зон гэжэ В. И. Ленин тэдэниие хайра гамгүйгөөр хараадаг, наадалдаг байһан юм. Тэрэ иигэжэ бэшээ һэн: «Революционно хооһон шашалгатай тэмсэхэ хэрэгтэй. Тэрээнтэй тэмсэхэ баатай бологдоно. Заалһаа тэмсэхэ. Тэрэгүйһаа бидэн тухай хэзээ нэгэтэ иигэжэ сэхэ хэлэхэдээ болохо бшуу: «революционно дайн тухай революционно хубхай шашалга революциие һалгаа» (зохёолнуудай 27 том, 10 хуудаһан).

Империализм тухай Ленинэй тодорхойлолто дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ мэдээжэ. Энэ хүдэлөөн хэдэн арбаад жэлэй туршада дурсагдаһан тодорхойлолтые хүтэлбэри болгоод ябана. Империализм тушаа Ленинэй хэлэһэн тодорхойлолтонь гүн гүнзэгы, али бүхы талыень хараадаа абаһан юм. Мүн империализмын хүсые үлүүсэ сэгнээгүй, тэрэнэй хүсые багадхажа тоогоогүйшье бэшэ байна. Тиихэдэ Маркс капитализмые шэнжэлэн үзэһэн байгаа. Тэрэ шэнжэлэлгые, мүн Ленинэй тодорхойлолтые ойлгоод байхадаа, ушар ёһо мэдэхэ ажалшад капитализм империализм хоёрые заабол илахабди гэжэ үнинэй этигэн найдадаг болонхой. Маркс Ленин хоёрой эдэ зүб һайн тодорхойлолтонуудай байн гэһээ, империализмын хүсые доогуур сэгнэһэн, тэрэниие «саарһаар хэһэн эреэн гүрөөһэн» мэтээр харуулһан түлюур туйган тодорхойлолто юундэ үгтэхэ болоо юм?

Мүнөө үеын империализм тушаа гаргаһан тодорхойлолтоёо коммунис хүдэлөөндэ баадхан абхуулжа, тэрэнэй атомна шунахай хүсые хайхарха тоохогүйн тулада «саарһаар хэһэн эреэн гүрөөһэн» гэһэн тодорхойлолто хадаа «харахада хаһатайшье һаа, үмхи хэбэрэг юумэн» гэжэ империализм тухай Ленинэй хэлэһэн үгэнүүдтэй удхаараа адли гэжэ харуулхые оролдоно. Гэхэтэй хамта, В. И. Ленинэй империализм тушаа али бүхы талыень хараадаа абан хэһэн тодорхойлолтонь ба «үмхи хэбэрэг юумэн» гэжэ ондоо удхатайгаар хэлэһэн үгэнүүдынь удхаараа адли бэшэ гэжэ мэдээжэ. Тиигээдшье империализм үшөөл хүсэ ехэтэй («харахада хаһатай»), гэбэшье түшэг тулгуури муутай («үмхи хэбэрэг юумэн»), элдэб доторой зүрилдөөгөөр таһара удара татагдажа байна гэжэ Ленинэй тэрэ үгэнүүд соонь тусгаарлан тэмдэглэгдэнэ ха юм. Харин «саарһаар хэһэн эреэн гүрөөһэн» гэжэ империализмые тодорхойлолто гансал тэрэнэй хүсэ шадалгүйе тэмдэглэнэ бшуу. Энэ хэрэгтэ гол шухалань юун бэ гэхэдэ, эрэмдэг дутуу элдэб тодорхойлолтонуудые абхуулха гэжэ үсэд нэтэрүүгээр оролдохо бэшэ, харин империализмын мүнөө үеын байдалые ёһото һайнаар шэнжэлэн үзэхэ хэрэгтэй. Тэрэнэй муу муухайень элишэлхэ, һула һэбхи талыень, үхэл хосорол тээшэ абаашажа ябаа жама ёһонуудыень элирүүлэн гаргаха, тиихэтэеэ хамта тэрэнэй хүсэ шадалые, тэрэ тоодо атомай болон сэрэгэй бусад айхабтар ехэ хүсые бодото зүбөөр хараадаа абаха хэрэгтэй.

«Саарһаар хэһэн эреэн гүрөөһэн» гэжэ хэлэхэдэ, энэ ушар олониитые һуларуулан эмхигүй болгоно. Юундэб гэхэдэ, империализм оройдоол үльгэр домогой хогоосон шанартай юумэн, тиимэһээ тэрэниие хараада абаһанай хэрэггүй гэһэн бодол түрүүлнэ ха юм. Эдэ мэтын үгэнүүд арад зониие һанаа амар, тэнюун байдалтай болгохо, хёрхо һэримжэеэ алдаха ябадалда хүргэхэ байна бшуу. «Эреэн гүрөөһэн» тухай элдэб үгэ тараагшад дайсаниие стратегическэ талаар доро харан баһамжалбашье, тактикын талаар тэрээндэ айхабтар һэримжэтэйгээр хандаха шухала гэжэ хэлэнэ. Гэбэшье иигэжэ «асатаһан бухгалтери» марксизм-ленинизмдэ харша. Марксис ёһоор ойлгогдоһон стратеги тактика хоёр хоорондоо гүнзэгын нягта холбоотой юм. Тактика болбол стратегическэ уг зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ туһа хүргэдэг; тиихэдэ стратеги тактикада харша байдаггүй, харин бүри холын түүхэтэ ехэ зорилгонуудые туйлаха хэрэгтэ зорюулагданхай. Дайсан саашадаа хүгжэхэ ямар түүхэтэйб, мүн мүнөө үедэ бодото дээрээ ямар хүсэтэйб гэжэ зүб һайнаар сэгнэһэнэй үндэһөөр стратеги тактика хоёрые ухаалан зохёохо шухала гэжэ марксизм-ленинизм һургадаг. Империализм хосорон һалаха тээшэ тэгүүлжэ ябана, түүхын талаар тэрэ бэеэ бараа, гэбэшье мүнөө империализм атом шүдэтэй, тэрээгээрээ «хазажа» болохо гэжэ дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ һайн мэдээжэ. Ядерна дайн олон миллион хүнүүдые хюдан һалгаха, үйлэдбэриин хүсэнүүдые асари ехээр һандарган һалгаха байна бшуу. Дэлхэйн ядерна дайнай һүүлээр үлэһэн аргагүй ехэ һандарал дээрэ шэнэ общество байгуулхань айхабтар хэсүү хэрэг болохо бэлэй. Коммунистнууд энээн тухай абяа аниргүй байха бэшэ, харин бии байһан аюул тухай олониитэдэ далда нюусагүй сэхэ хэлэхэ уялгатай. Энэ ушар империализмда эсэргүүсэн, дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохын түлөө тэмсэлдэ арад зониие жагсааха ябадалда туһа болохо юм.

Хэрбээ империалистнуудай дай үүсхээ һаань, энэнь капитализмын үмхиржэ муудаһан байгуулалтые эсэслэн хосорхо ябадалда хүргэхэ гэжэ коммунис хүдэлөөн тоолоно. Зүгөөр атомна гү, али водородно бомбонуудай хүсөөр харгы замаа гаргаха гээшэ социалис революцида харша.

Дэлхэйн дайе зайсуулжа болохо гү, али үгы гү, эб найрамдалые батадхан тогтонижоруулжа болохо гү, али үгы гү, бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряаха гэһэн түсэбые бэелүүлжэ болохо гү, али үгы гү, үнэн зүб общество байгуулха тухай, «буу зэбсэг, арминуудгүйгөөр, дайн сэрэггүйгөөр энхэ тайбан байдал тогтоохо» тухай арад зоной һанал бодолые бэелүүлжэ болохо гү, али үгы гү? Эдэ айхабтар ехэ удха шанартай асуудалнууд мүн. Эб найрамдалые хамгаалха гэһэн урянууд «хубхай хооһон юумэн» гэжэ хэлэдэг зонууд дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ эсэргүү тэмсэнэ, арад зониие эмхигүй болгоно, дэлхэйн дайе зайсуулхын түлөө тэмсэл буруу һүрэхэ гэһэн хэбэртэйгээр хэлэжэ, үнэн дээрээ дайн дажарай хүсэнүүдтэ туһална гээшэ. Харин ёһотой коммунистнууд ерээдүй тухай бодото революционно ёһоор, һайн һайханаар бододог, тиигэжэ дэлхэйн дайе зайсуулжа, эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдые хазаарлан номгоруулжа болохо гэжэ этигэдэг, дай һужэрөөгшэдтэ эсэргүүгээр эдэбхитэй тэмсэл ябуулхыень үргэн арад зониие уряалдаг юм. Мүн амгалан тайбанаар зэргэ оршолгын байдалда бүхы революционно үйлэ хэрэгүүд хүгжэжэ, бүри үргэн ехээр бадаржа шадаха, хамагые хюдаха ядерна дайгүйгөөр социализм бүхы дэлхэй дээрэ илажа шадаха гэжэ тоолодог. Энэл ерээдүйе тэмсэлшэдэй революционно ёһоор, һайн һайханаар хараһан ябадал мүн. Харин алибаа ондоо үзэл хадаа үхэл хосорол тээшэ тэгүүлэгшэдэй философи гээшэ. Эб найрамдалай түлөө, хюдалгата термоядерна дайе зайсуулхын түлөө тэмсэл хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай, бүхы ажалшадай, хүн түрэлтэнэй диилэнхи олонхиин аша туһатай тааралдана. «Тус тус хүнүүд бэе бэедээ энэрхы һайхан сэдьхэлээр, зүйтэй зүбөөр хандаха ёһотой. Мүн арад зонуудшье бэе бэедээ эгээл тиимээр хандаха ёһотой» гэжэ Маркс хэлэһэн байдаг (Зохёолнуудай 16 том, 11 хууд.). Эгээл энэ зүйл коммунистнуудай дүүргэхэ зорилго юм.

Эб найрамдалай тугые үндэр дээрэ үргэһэн туладаа коммунистнууд бэеэ тойруулан айхабтар үргэн арад зониие нэгэдүүлэн жагсааха, олон зоной хабаадалгатай политическэ арми байгуулха аргатай. Иимэ арми тухай буржуази, тэрэнэй партинууд хэзээшье һанаашалаагүй. Коммунистнууд энэ тугаа саашадаашье үндэр дээрэ үргэжэ ябаха уялгатай.

Хүн түрэлтэнэй хуби заяае арад түмэн шиидхэдэг гэжэ марксист-ленинецүүд тоолодог байгаа, мүнөөшье тоолоһоор. Тиимэһээ али бүхы буу зэбсэг, тэрэ тоодо ядерна буу зэбсэг хамагай дээдын хүсэн гээшэ гэжэ тоолодоггүй. Зүгөөр арад түмэнэй хүсэн болон буу зэбсэгэй хүсэн хоёрые бэе бэедэнь зүрюулэн хаража болохогүй. Эб найрамдал хамгаалхын, дэлхэйн дайе зайсуулхын тулада али бүхы хүсэнүүдые хэрэглэхэ ушартай. Энэ хэрэгтэ арад түмэнэй тэмсэл, социалис лагериин өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадал, социалис оронуудай гадаадын зүб политика зорюулагдаха зэргэтэй. Тэрэ гадаадын политика хадаа хатуу шанга, ёһотой һайн байжа, хүсэнүүдэй тэнсүүриие хараадаа абанги, уян нугархай байха, тиин эрхэ байдалһаа дулдыдуулан, «буу зэбсэгтэ мүн зэбсэг тулгажа шадахашье», тэрэшэлэн хэлсээнэй арга хэрэглэжэ шадахашье байха ёһотой. Эдэ арга методүүдэй али нэгээрнь лэ дашуураад, нүгөө аргануудыень дээрэлхүүгээр хаяха, хайхархагүй гээшэ ленинскэ бэшэ, бодолгүй политика мүн.

В. И. Ленин иигэжэ бэшээ һэн: («Буулта огтолон хэхэгүй!») гэһэн али бүхы ушарта таараха юрэнхы дүрим заабари гаргаха гээшэ тэнэг ябадал мүн. Тус тус ушарые зүбөөр сэгнэн ойлгохын тулада ээм дээрээ өөрын толгойтой байха хэрэгтэй. Партийна эмхинүүдэй, мүн партийна вождьнор гэжэ нэрэдэ хүрэмөөр хүнүүдэй удха шанарынь юун бэ гэхэдэ, тус ангиин бүхы ухаатай сэсэн түлөөлэгшэдэй үсэд шанга, элдэб янзын, элдэб түхэлэй, үни үргэлжэлһэн ажал хүдэлмэриин ашаар шухала хэрэгтэй эрдэм мэдэсэ, шухала хэрэгтэй дүй дүршэл олохо ябадал мүн. Эрдэм мэдэсэ дүй дүршэл хоёрһоо гадна, орёо хэсүү политическэ асуудалнуудые түргөөр, зүбөөр шиидхэдэг болохын тулада политическэ мэдэрэлтэй болохо шухала. (Зохёолнуудай 31 том, 50 хууд.). Бүхы хүсэнүүд, бүхы арга методүүд болон эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй түхэл маягууд бүгэдөөрөө хамтараад байхадаал, дэлхэйн шэнэ дайе зайсуулха арга олгоно. Харин энэмнай түрүүшын ээлжээнэй тон шухала зорилго юм. Хүдэлмэришэн ангиин эсэсэй уг зорилгонь хадаа «һайн һайханаар» бурханай орондо ошохо гэһэн бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэндэ зол жаргалта байдал олгохо гэһэн зорилго бшуу.

Империалис лагериин зүгһөө сэрэг дайнай аюулай гаража байгаа сагта, бүгэдэ ниитээрээ хүсэдөөр буу зэбсэгэй хуряагдаагүй сагта Совет гүрэнэй бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые улам бэхижүүлхэ, али бүхы дайсаниие гүйсэд бута сохихо шадалтай байлгахын тулада Зэбсэгтэ Хүсэнүүдээ хододоо дайшалхы бэлэн зэһүүлээд байлгаха гээшэ нангин уялгамнай мүн гэжэ КПСС тоолодог. Советскэ Союз ямар агууехэ сэрэгэй хүсэтэйб гэжэ хүн түрэлтэн мэдэдэг. Тиин үдэрһөө үдэртэ нэмэжэ байгаа энэ хүсэниинь эб найрамдал хамгаалха хэрэгтэ сүм зорюулагдана. Хэрбээ дай хэхые баадхаа һаань, Советскэ Союз өөрыгөөшье, союзнигуудаашье хамгаалжа шадаха. Энэ талаар хэндэшье ямаршье ажаг һэжэг байха ёһогүй. Зүгөөр бидэнэр, коммунистнууд, хүн зондо үнэхөөрөө энэрхы һайхан сэдьхэлээр хандадагбди. Эгээл үнэн зүб общество байгуулха гэһэн зорилго түүхын ябасаар манай урда табигданхай. Ушар иимэһээ арад зондо энхэ тайбан байдал, гэгээн гэрэлтэ ерээдүйн, коммунизмын түлөө тэмсэхэдэнь таатай зохид байдал олгохын тулада байха шадалаараа оролдохо ёһотойбди.

Социализм, коммунизмын замаар лэ дабшабал, арад зон үнэхөөрөө зол жаргалтай боложо шадаха гэжэ КПСС тоолодог. Социалис революциие амгалан тайбан байдалда туйлаа һаань, хүдэлмэришэн ангида, тэрэнэй манлайнь болгошо марксистско-ленинскэ партинуудта һайн гэжэ КПСС-шье, дэлхэйн бүхы коммунис хүдэлөөншье тоолодог. Гэхэтэй хамта мүлжэгшэ ангинуудай хүсэ хэрэглэхэ болоо һаань, амгалан тайбан бэшэ оршон байдалда социализмда орохо аргатай байхые, зэбсэгтэ тэмсэл хэхэ шухала болохые хараадаа абаха хэрэгтэй гэжэ КПСС хододоо тусгаар тэмдэглэдэг. КПСС-эй XXII съезд дээрэ хэһэн элидхэл соогоо нүхэр Н. С. Хрущев иигэжэ хэлээ һэн: «Эзэрхэн зонхилхо ёһоёо бүтэн үлөөхын тулада монополистическэ буржуази айхабтар шэрүүн, шуһата шунахай арга хэрэглэжэ болохо байна. Иимэ эрхэ байдалда Ленинэй иигэжэ хэлэһэн үгэнүүд хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала удхатай: хүдэлмэришэн анги «олониитын ябуулгын **али бүхы** арга зүйнүүдые, боломжонуудые нэгышье үлөөнгүйгөөр, бултыень шудалан ашаглаха ёһотой...», «хэрэглэжэ байгаа али нэгэн аргаяа гэнтэ түргөөр, һанагдаагүйгөөр ондоо аргаар һэльбэн һолихоор» бэлэн байха ёһотой. «Хүдэлмэришэн анги засаг түрэеэ гансал амгалан тайбанаар абажа шадаха» гэжэ КПСС хэлэдэг гэжэ, «гансал энэ зам тээшэ бусадые шэглүүлнэ», гэжэ хуушан үзэл баримталдаг албаниинхид шэнгээр шал худалаар мэдүүлхэ гээшэ ушар баримтануудые оройдоо хайхарангүйгөөр, худал хуурмаг үгэ үсэд нэтэрүүгээр дэлгэрүүлһэн ябадал мүн. Хүдэлмэришэн анги засаг түрэеэ амгалан тайбанаар абаха аргатай гэһэн боломжые үнэндөө буруушааха зуураа, хуушан үзэл баримталагшад бодото байдалай хүгжэлтые, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй улам хүсэтэй, улам эмхидэнги, арад зоной социализмда улам дуратай боложо байһыень харанагүй, дэлхэйн революционно үйлэ хэрэгүүдтэ социалис системын улам ехэ нүлөө үзүүлдэг болоһые буруушаана. Тиихэдээ тэдэнэр дэлхэйн революциин хэрэгэй урагшатайгаар саашаа дабшахадань туһа хүргэнэ бэшэ, харин үнэн дээрээ хойшонь татана гээшэ.

Социализмда элдэб аргаар орохо боломжые үнэн дээрээ буруушааха зуураа, хуушан үзэл баримталагшад иигэжэ хэлэдэг: «Капитализмһаа социализмда амгалан ёһоор ороһон нэгэшье ушар мүнөө үе хүрэтэр түүхэдэ үзэгдөөгүй юм». Теэд Маркс Энгельс хоёр иимэ «баримтаһаа» эшэ татаа һаа, социализмын заатагүй илаха тухай, пролетариадай диктатура тухай тобшолол хэжэ шадахагүй байгаа бшуу. Юундэб гэхэдэ, тэрэ үедэ пролетариадай диктатура дэлхэй дээрэ хаанашье байгаагүй ха юм. Марксистско-ленинскэ теориин хүсэ шадалынь юундэб гэхэдэ, үе шатынгаа гол шэнжэнүүдые гүнзэгы зүбөөр шэнжэлжэ шададаг, тиигээд энэ шэнжэлэлгэдэ үндэһэлэн, революционно хүсэнүүдэй саашаа хэдэн арбаад жэлэй туршада дабшаха замыень гэрэлтүүлэн заажа үгэдэг. Ямаршье эрхэ байдалда, ямаршье ушарта засагые гансал буу зэбсэгэй хүсөөр абаха гэһэн замда хуушан үзэл баримталагшад аха дүү партинуудые шэглүүлхые оролдоно. Иимэ үзэл бодол ленинизмтэй алгасана. В. И. Ленин «зүүнэй коммунистнуудые» шүүмжэлхэ зуураа, «Гайхахаар, гэлыхээр бузгай юумэн» гэһэн статья соогоо иигэжэ бэшээ һэн: «Революциие **түлхин түргэдхэхэ** гээшэ уласхоорондын революциин аша туһатай тааралдана гэжэ тэдэ зохёолшод бодоно гээшэ гү? Харин революциие түлхихэ түргэдхэхэ юумэн яахадаашье эб найрамдал бэшэ, харин гансал дайн ха юм. Тиимэһээ тиигэжэ түлхеэ түргэдүүлээгүй һаа, империализм «хуулита байха ёһотой» гэжэ олониитэ зон ойлгохо ушартай болоно бэшэ аал? Энэ мэтын «теори» марксизмда тон харша байха. Революцинуудые «түлхин түргэдүүлхэ» гээшые марксизм хододоо буруушаадаг. Революцинууд ангиин зүрилдөөнүүдэй хурсадан хүгжэхэдэ дэлбэрэн түрэдэг ха юм. Дээрэ дурсагдаһан үзэл хадаа зэбсэгтэ восстани гээшэ али бүхы эрхэ байдалда, хододоо хэрэглэгдэхэ ёһотой тэмсэлэй формо мүн гэһэнтэй адли болошохо байна бшуу» (Зохёолнуудай 27 том, 49 хууд.).

Революционно теори хүгжэлтын гансал юрэнхы шэглэлые тодоруулжа шадаха байһаниинь ойлгосотой. Харин түүхын тодорхой эрхэ байдалда али нэгэн ороной пролетариат тэмсэлэй ямар формо, арга методүүдые шэлэн һунгахаб гэһэн асуудал орон бүхэнэй өөрынь пролетариадаи, түбхын түрүүндэ тэрэнэй коммунис манлайн шиидхэхэ хэрэг гээшэ. Ямаршье сагта, ямаршье орондо таараха социалис революциин дүрим зохёогоод, тэрээнээ орон бүхэнэй тодорхой эрхэ байдалда тэмсэжэ байгаа аха дүү партинуудаар баадхан абхуулха гэхэ болоо һаа, хорото хэрэг үйлэдэжэ байһан ябадал, коммунистнуудта харша дээрэлхы зан гаргажа, бүхы компартинуудые һургадаг багша мэтээр бэеэ харуулһан ябадал болохо юм. Тиихэдээ бодото ажабайдалһаа таһаранги, тиимэһээ хуушарһан үзэлнүүдһээ ондоо юумэ зүбшэжэ шадахагүй багшанар мэтээр бэеэ харуулһан ябадал болохо юм.

Национально - сүлөөрэлгын революцинуудай хүгжэлтэдэ, эшэгүүритэ колониальна ёһо гуримые дары түргэн усадхаха хэрэгтэ Советскэ Союз али бүхы туһаламжа үзүүлдэг. Империализм, колониализмда эсэргүүсэн бодоһон арад бүхэндэ хододоо туһаламжа үзүүлдэг байгаа, мүнөөшье үзүүлнэ. КПСС-эй Программа дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: «Империализмда эсэргүүсэн, «дарлагданги арадуудай хэжэ байгаа нангин тэмсэлые, тэдэнэй үнэн зүб сүлөөрэлгын дайнуудые дэмжэхэ гээшэ уялгамнай гэжэ» парти болон бүхы совет арад тоолодог. Харин энэнь гансал аман дээрэ бэшэ, харин бодото дээрээ үзүүлэгдэдэг дэмжэлтэ. Империалистнууд болон колонизаторнуудта эсэргүү тэмсэлдэмнай, бэеэ даанхай байдалаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэмнай туһалыт гэжэ хандаһан гүрэнүүдтэ СССР нилээд ехэ политическэ, дипломатическа болон экономическа туһаламжа үзүүлдэг, мүн буу зэбсэгээршье туһалдаг.

Бэеэ даанхай залуу гүрэнүүд ехэнхидээ эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг, амгалан тайбан газарай ехэ хубииень эзэлдэг. Амгалан тайбан байдалтай газар нютагуудые улам үргэдхэхэ, социалис болон национальна залуу гүрэнүүдэй дайшалхы нэгэдэлые батадхаха, гараһан арсалдаануудые хэлсээнэй үндэһөөр, тэсэмгэйгээр шиидхэхэ, эдэ гүрэнүүдтэхи түрүү хүсэнүүдэй байдалые һуларуулха ямаршье ябуулга гаргахагүй, социализмын оронуудтай сүлөөрһэн гүрэнүүдэй тогтооһон хани барисаае һуларуулха тээшэ шэглүүлэгдэһэн ябуулга гаргахагүй шухала. Хуушан үзэл баримталагшад элдэб олон байдалтай дэлхэйн оронуудтахи революционно үйлэ хэрэгүүдые нэгэ янзын хуушан хэбтэ оруулха гэһэн һэдэлгэ гаргана. Энэнь угаа хоротой, таагүй ябадал мүн.

Эдэ бүхы асуудалнуудые хаража үзөөд байхада, ямар тобшолол гаранаб? Энэ тобшолол эли: 1957 болон 1960 онуудта болоһон Зүблөөнүүд дээрэ аха дүү партинуудай хамтаараа ухаалан зохёоһон марксистско-ленинскэ стратеги болон тактикань тон зүб стратеги, тактика гээшэ. Энэ стратеги, тактикые шууд сэхээр бэелүүлбэл, коммунистнууд, бүхы революционно хүсэнүүд эб найрамдалай, демократиин болон национально-сүлөөрэлгын ба социализмын түлөө тэмсэлдээ шиидхэхы ехэ илалтануудые туйлаха юм. Гэхэтэй хамта дэлхэйн коммунистнуудай дайшалхы зэбсэгые һуларуулха, мохоохо гэһэн али бүхы һэдэлгэнүүдтэ эсэргүү тэмсэл хадаа манай революционно хэрэгтэ саашадаа амжалта туйлаха шухалын шухала эрхэ нүхэсэл болонхой.

Марксизм - ленинизмын арюун сэбэр байхын түлөө, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй жагсаал зэргые батадхахын түлөө тэмсэхэ гээшэ коммунис парти бүхэнэй интернациональна уялга болоно.

(*Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта*)

БУРЯАД ҮН...
...хада-
...плакат
...туһатай
3-дахи нюу...
1963 оной ян...

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, СОЦИАЛИЗМЫН ИЛАН МАНДАХЫН ТУЛА КОММУНИС ХҮДЭЛӨӨНЭЙ НЭГЭДЭЛЫЕ БЭХИЖҮҮЛЭЕ

(Эхиниинь 2, 3-дахи нюурта)

Дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэхи гол аюулынь ревизионизм болоно гэжэ коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай түлөөлэгшэнэрэй Мэдүүлгэ соо хэлэгдэнхэй. Тиихэтэй хамта Мэдүүлгэ соо иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ: «Теоридо болон бодото байдалда үзэгдэдэг хуушан үзэл баримталха, зонһоо амяарлан таһарха ябадалнуудта эсэргүү шанга тэмсэл хээгүй һаа, энэ зүйлнүүд тус тус партинуудай хүгжэлтын али нэгэн шатадань гол аюул боложо болохо юм». Энэ хадаа холые хаража хэһэн зүб тобшолол мүн.

КПСС ревизионизмдашье, мүн хуушан үзэл баримталангги, зонһоо таһарһан ябадалдашье эсэргүүсэн эрид шууд тэмсэдэг. Харин зарим нэгэ хүнүүд гансал ревизионизмда эсэргүү тэмсэл хэгдэхэ ёһотой гэжэ хэлэдэг. Тиихэдээ зохёохы ёһоной марксизм-ленинизмые заримдаа мүн лэ «ревизионизм» гэжэ тоолодог байха юм. Тиигэжэ коммунис хүдэлөөндэ энээгээрээ худхаляа хуймаа гаргадаг. Марксист-ленинецүүд оршожо байгаа бодото байдалые шэнжэлэн үзэжэ, ниитэ революционно хэрэгэй дабшалтын тодорхой ушар бүхэндэ хэн һаад тойбо татажа байнаб гэжэ хараха, мэдэхэ уялгатай. Хэрбээ ушар хэрэгүүдтээ эгээл иигэжэ зүбөөр хандабал, коммунис хүдэлөөнэй шухалын шухала асуудалнуудые хуушан үзэл баримталан шиидхэхэ гээшэ айхабтар хүндэ хүшэр алдуунуудта хүргэдэг гэжэ мэдэрэнгүй байхын аргагүй.

Зонһоо таһаран, зүүн тээшээ хэлбэриһэн ябадалые национализм тэжээн тэдхэдэг, харин национализмые мүн дурсагдаһан ябадал өөрынгөө талаһаа дэмжэдэг. Хэрбээ иимэ ябуулга засаг түрэ барижа байһан партиин ажал хэрэгтэ үзэгдэбэл, илангаяа тэсэшэгүй болодог гэжэ дүй дүршэл гэршэлэн харуулна. Мүн бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяанда хабаатай амин шухала асуудалнууд болохо дайн дажар ба эб найрамдал тухай асуудалнуудаар коммунис хүдэлөөнэй баримталдаг хараа шугамда эсэргүү шэглэлтэй байһан туладаа дээрэ дурсагдаһан ябадал илангаяа аюултай байна. Тиимэһээ зүүнэй оппортунизм, хуушан үзэл баримталха, зонһоо таһарха гэһэн үзэлнүүд мүнөө дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ нилээд ехэ аюултай боложо байна. Аха дүү партинууд ревизионизмда эсэргүү тэмсэлэй ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Тиигээдшье энэ ревизионизм гэдэгые тааха танихань хилбар бэлэн байха юм. Харин зүүнэй оппортунизмые элишэлэн элирүүлхэнь хэсүү байдаг. Юундэб гэхэдэ, энэ оппортунизм империалистнуудта бэеэ тушааха гэһэн бодото үзэлөө «хэтэрхэй революционно» шашалгаар далдалдаг, арад зоной ухаан мэдэрэлые дайрадаг. Иимэ эрхэ байдалда баруунайшье, мүн зүүнэйшье оппортунизмда эсэргүүсэн, ревизионизмда эсэргүүсэн, тэрэшэлэн хуушан үзэл баримталха, зонһоо таһарха ябадалда эсэргүүсэн, эрид шиидэнги тэмсэл ябуулха, марксизм-ленинизмые элдэб янзаар хазагайруулха ябадалтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ гээшэ коммунистнуудай эгээл зүб хараа шугамынь мүн.

Москвада болоһон Зүблөөнүүдэй документнүүдэй заабаринуудые наринаар бэелүүлхэ, энэ заабаринууд соо хэлэгдэһэн ёһоор бусадтай харилсаагаа тогтоохо гээшэ интернациональна уялгамнай гэжэ Советскэ Союзай Коммунис парти, бусад марксистско-ленинскэ партинууд тоолодог. Дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ «саг зуурын олонхид» бии болоо, тэдэнэр «алдуунуудаа мэдэржэ үгэнэгүй», харин тиихэдэ «саг зуурын үсөөнхид» бии боложо, тэдэнэр «үнэн зүбые эрэлхэг шиидэнгеэр хамгаална» гэһэн һанамжа һүүлэй үедэ гаража байна. Иимэ һанамжын гараһандань коммунистнууд ехээр һанаагаа зобоно. Энэ һанамжа зүб гэжэ буляалдаха гээшэ дэлхэйн коммунис хүдэлөөе таһалан бутаруулха гэһэн ябадал, үзэл сурталай болон эмхидхэлэйнь гол ёһонуудые һуларуулха гэһэн ябадал мүн болоно. Харин уласхоорондын хүдэлөөн эдэ гол ёһонуудта үндэһэлжэ, тэрэнэй ашаар социализмын бүхэдэлхэйн түүхэтэ илалтанууд туйлагдаа бшуу. «Үсөөнхид», «олонхид» тухай һанамжа коммунис хүдэлөөе бутарган таһалха гэһэн зүйлые зүбтүүлгэдэ, марксистско-ленинскэ партинуудай ниитэ үзэлһөө арсаха гэһэн ябадалда туһална.

Яахадаа энэ һанамжа илангаяа хоротойб гэхэдэ, ганса партиие Ленинэй хэрэг бодотоор залгамжалан үргэлжэлүүлэгшэ гэжэ соносхоод, бусад бүхы партинуудые марксизм-ленинизмһээ сухарин хадууриһан партинууд гэжэ үзэгдөөгүй муухайгаар хэлэжэ байна бшуу. II Интернационалай хахаран һалахаяа байхын урда тээ тохёолдоһонтой адли байдал гү, али Германиин социал-демократическа партиин хүтэлбэрилэгшэдэй шовинизмын үзэлтэй болоод байһан үе болохо 1914 оной декабрьда энэ парти дотор тохёолдоһонтой адли байдал мүнөө дэлхэйн коммунис хүдэлөөн дотор бии болонхой гэжэ бүхы дэлхэйдэ мэдүүлхэ гээшэ дэлхэйн коммунис хүдэлөөе оппортунизмын, социал-демократическа ревизионизмын бур шабар руу зоогдон оробо гэжэ, тиигээд өөһэдыгөө зүб марксистско-ленинскэ һанамжа баримталжа байһан ори ганса парти гэжэ мэдүүлһэн ябадал мүн. Ленин революционно марксизмын гол ёһонуудые хамгаалан аршалжа, оппортунизмда эсэргүү тэмсэлэй тугые үндэр дээрэ үргэһэн юм. Агуухэ Ленинэй һууриda бэеэ табиха эрхэ хэн тэдээндэ үгөөб?

Өөрыгөө В. И. Ленинэй орондо табиха, гансаараал «үнэн зүбөөр» хэлэдэг хүн гээшэб гэжэ өөрыгөө соносхохо гэһэн үнгэрмэ улам саашаа һанаатай байлгые коммунис партинуудай буруушааха байһаниинь лабтай. Иимэ эрилтэ табиха гээшэ үндэһөөрөө буруу байхаһаа гадна, харин тон хуули бусын ябадал болоно. II Интернационалай оппортунизмда эсэргүүсэн Ленинэй тэмсэл хэдэг үеые мүнөөнэй сагтай жэшэхэ, тиигээд коммунистнуудай дунда можо боложо хахарха ямаршье ябуулгые зүбтүүлхэ гэһэн һэдэлгэ түүхын бодото оршон байдалда, революционно, ленинскэ замаар шууд дабшажа ябаһан уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй хэрэгүүдэй бодото байдалда оройдоошье тааралданагүй гэжэ бүгэдэндэ элитэ. Иимэ улам саашаа һанаатай байлга үзэгдөөгүй ехэ дээгүүр һанаатай байһан тухай, бүхы оронуудай пролетариадай үмэнэ угаа ехэ габьяатай, мүн революционно ехэ дүй дүршэлтэй байһан диилэнхы олонхи аха дүү партинуудые хүндэлхэ ямаршье мэдэрэлгүй, тэдэнэй нэгэн адли һанамжые болон уриануудые хараадаа абаха хүсэлгүй байһан тухайдань гэршэлжэ үгэнэ.

В. И. Ленин хадаа аха дүү партинуудай зохёон байгуулхы ажал ябуулгые ехээр хүндэлдэг, тэдэнэй бэрхэшээлнүүдые, капиталай дарлалтада эсэргүүсэн тэдэнэй хэдэг тэмсэлэй шэрүүн шанга эрхэ байдалые гүнзэгыгөөр ойлгодог байгаа. Ямар нэгэн орондохи байдал тухай ойлгожо абаха шухала болоод байхадань, тэрэ хамагай түрүүндэ тус оронoй компартиин һанамжанууд болон тобшололнуудые наринаар шэнжэлдэг, тэдэндэнь хүндэтэйгөөр хандадаг байһан юм. КПСС, Совет оронoй коммунистнууд ленинскэ энэ онол аргые шууд сэхээр хэрэглэдэг. Империализмда эсэргүүсэн хэдэн арбаад жэлэй турша соо эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэһэн коммунис партинуудые, дэлхэйн бүхы революционернүүдэй дунда тон ехэ хүндэтэй болохо ёһоороол болоһон хүтэлбэрилхы кадрнуудыень шүүмжэлжэ орогшод ленинскэ ёһоор оройдоошье ханданагүй гээшэ. Жэшээлхэдэ, аха дүү томо партиин һаяхан болоһон съезд дээрэ байлсаһан харин айлшад съездын трибуные хэрэглэхэ арга тэдэндэ олгоһыень һамбаашалан, тус партиие оппортунизм гаргана, өөрынгөө оронoй арадай аша туһада урбана гэжэ гэмнэхэдээ ленинскэ ёһоор хандаа гээшэ аал?

Албаниин «теоретигүүд» мүнөө дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ имагтал «бүлэг ревизионистнууд» үлөө гэжэ тоолодог байна. Эдэ «бүлэгүүдые» «унагаааха» эрилтэ хэжэ тэдэнэр энэшье, тэрэшье компартиин «жиирэй коммунистнуудта» дэмы хандадаг байна. Теэдшье иимэ бэшэлгэнүүдээ бүхы дэлхэй дээрэ тараахадань туһа үзүүлдэгшье хүнүүд олдодог.

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ эсэргүү тэмсэл хэхэдээ Албаниин хүтэлбэрилэгшэдэй, тэдэниие дэмжэгшэдэй хэрэглэдэг онол аргануудынь ленинизмын арга методүүдтэ тон харша байна. Тэдэнэй удхань ямар бэ гэхэдэ, КПСС-эй болон бусад аха дүү партинуудай үзэл бодолые һэлгэдэг, хазагайруулан балартуулдаг, тэдэнэй хэзээдэшье баримталаагүй байһан хараа бодолые эдэ партинуудта тоходог байна. Тиихэдээ капиталис оронуудай арадууд революци хэхэ ёһогүй, дарлагданги нацинууд өөһэдыгөө сүлөөлхын түлөө тэмсэл хэхэ ёһогүй, бүхы дэлхэйн арадууд империализмда эсэргүү тэмсэл хэхэ ёһогүй гэхэ мэтээр эдэ партинууд тоолодог байгаа гэжэ тэдэниие худалаар зэмэлдэг байна бшуу. Троцкизмын эсэргүүсэн оронһоо хойшонхи үе соо нэгэшье оппортунис шэглэл өөрынгөө оронoй арадай, дэлхэйн олониитын һанал худхуулһан, үнэн зүб юумые сүм хазагайруулһан иимэ бузагай муухай онол арга хэрэглээгүй гэжэ хэлэхэ шухала. Ангиин тэмсэлэй дүлэн соо байдаг, капитализмда эсэргүү үнэхөөрөөл баатарлиг тэмсэл үдэр бүхэндэ хэжэ байдаг, тэрэнэйнгээ түлөө империалис гүрэнүүдэй полициинхидай зүгһөө хашагдажа, хэһээгдэжэ байдаг Франциин, США-гай, Италиин, Испаниин, Англиин, Грециин, Бельгиин, Даниин, Португалиин, Ирагай, Чилиин, Аргентинын, Уругвайн болон бусад олон оронуудай алдарта аха дүү партинууд арад түмэнэй тэмсэлэй хажуу тээ байна, империализмые дэмжэнэ гэжэ баталан хэлэхэ гээшэ коммунистын нэрэ түрэдэ таараха аал? Энэ хадаа шэн зоригто тэмсэлшэдые баһамжалһан ябадал болоно! Энэ хадаа коммунистнуудай эсэргүүсэн тэмсэдэг дайсадтань туһалһан ябадал үнэндөө болонол!

Уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ эсэргүү һүйдхэлтэ ябуулгануудаа Декларациие болон Мэдүүлгые хамгаалха тухай оог хашхаралдаагаар далдалха гэжэ Албаниин хүтэлбэрилэгшэд, тэдэниие дэмжэгшэд һэдэдэг байха юм. Үнэндөө тэдэнэр марксистско-ленинскэ эдэ программна документнүүдэй үзэл бодолһоо хадуураа гэжэ бүгэдэндэ элитэ. Коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл тухай иимэ шухалын шухала асуудал абаад үзэе. Мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнхэй: «Коммунис парти бүхэнэй, мүн бүхы оронуудай коммунистнуудай агуухэ армиин зэргые бүри ехэ нягта жагсаалтай болгохо, тэдэнэй дура зориг ба ябуулгые нэгэдүүлхэ эрилтэ хүдэлмэришэн ангиин хэрэгэй түлөө тэмсэлэй аша туһаһаа уламжалан табигдана. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые саг үргэлжэ бэхижүүлхэ тухай оролдолго хадаа марксистско-ленинскэ парти бүхэнэй интернациональна нангин уялга болоно».

«Саг зуурын олонхид» ба «үнэн зүбые баримталдаг үсөөнхид» тухай тезис марксистско-ленинскэ энэ заабаритай ямар нэгэн талаараашье зохилдон тааралдана гээшэ аал? Яашье тааралдахагүй. Коммунистда огто тааруугүй энэ тезис хадаа коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлдэ убайгүйгөөр добтолон ороһон, манай хүдэлөөнэй зэргые эб эмхигүй болгохо, тэрэниие можо болгожо хахалха гэһэн ябадал гээшэ. Марксизмда эсэргүү, интернационализмда эсэргүү энэ тезисэй авторнууд хадаа Декларациие болон Мэдүүлгые хамгаалнабди гэжэ бултанда этигүүлхэ һэдэлгэ ямаршье бодото баримтагүйгөөр гаргадаг!

Эб найрамдалай, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байхын түлөө тэмсэл, социализмда орохо формонууд, аха дүү партинуудай хоорондохи харилсаанай гол ёһонууд гэхэ зэргын иимэ шухалын шухала асуудалнуудаар Декларациин болон Мэдүүлгын тобшололнуудые хуушан үзэл баримталагшад огто хэрэгсээдэггүй гэжэ нарин шэнжэлэл хэһэнэй эсэстэ харагдаһан байна. Москвадахи зүблөөнүүдэй документнүүдэй тала баригшад гээшэбди гэжэ Албаниин хүтэлбэрилэгшэдэй, тэдэниие дэмжэгшэдэй өөһэдыгөө харуулхые хэршье оролдоо һаань, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй зүбшэжэ тодорхойлһон хараа бодолдо—1957 оной Декларацида, 1960 оной Мэдүүлгэдэ эсэргүүгээр, Эб найрамдалай манифест болон Бүхы дэлхэйн арадуудта хандалгада эсэргүүгээр шэглүүлэгдэһэн хараа шугамаа бүхы шухалын шухала асуудалнуудаар тэдэнэр бэелүүлдэг гэжэ бодото баримтанууд, тэдэнэй хэрэгүүд гэршэлнэ.

Хэзээдэшье эндүүрдэггүйбди гэхэ эрхэ өөртөө олгохо тухай нэгэ коммунис партиин эрилтэ хэхэ, тиихэдээ бусад коммунис партинуудай һанамжые хэрэгсээхэгүй гээшэ тон буруу, коммунис хүдэлөөнэй аша туһада хоротой байна. Нүгөөдэ аха дүү партиин ябуулга хэжэ, тэмсэжэ байһан ямар нэгэн орондохи оршон байдалда сэгнэлтэ үгэхэдөө иимэ ябадал гаргажа болохогүй. Ганса гү, али хэдэхэн оронoй партинуудта бэшэ, харин дэлхэйн бүхы коммунис партинуудта хамаатай асуудалнууд, уласхоорондын хархис хүсэнүүдтэ, империализмда, дайнда эсэргүүсэн уласхоорондын хүдэлмэришэнэй болон коммунис хүдэлөөнэй хэдэг тэмсэлэй юрэнхы асуудалнууд тухай хэлэхэдээ иимэ ябадал гаргажа яашье болохогүй. Эдэ асуудалнуудаар бүхы дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй хараа бодол Москвада 1957, 1960 онуудта болоһон зүблөөнүүдэй документнүүд соо найруулан хэлэгдэнхэй. Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй энэ нэгэн адли һанамжые коммунис парти бүхэн һайса хараадаа абаха, наринаар сахиха ёһотой. Ондоо зам байхагүй.

«Пролетариадай уласхоорондын журамые» мэдэрхэ шухала гэжэ В. И. Ленин тоолодог һэн. Тэрэ иигэжэ бэшэһэн байгаа: «Революционно пролетариадай уласхоорондын журамые сахин, элдэб оронуудай хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые хараадаа абан, тэдэнэй эрдэм мэдэсые, тэдэнэй дура хүсэлые анхаралдаа абалсан, бидэнэр хүдэлмэришэдэй өөһэдыгөө сүлөөлхын түлөө хэдэг тэмсэлэй угаа ехэ асуудалнуудые шиидхэдэг байһанаараа омогорхонобди. Бүхы дэлхэй дээрэ коммунизмын түлөө хүдэлмэришэдэй хэжэ байһан ангиин тэмсэлэй нэгэдэлые иимэ арга хэрэглэн, (Реннернүүд, Фрицнүүд Адлернууд болон Отто Бауэрнүүд шэнги үгөөрөө бэшэ) бодотоор бэелүүлнэбди» (Зохёолнуудай 31-дэхи томой, 244-дэхи нюур). Ушар ёһо мэдэдэг хүдэлмэришэн бүхэн олон оронуудай марксистнуудай бүлын гэшүүн гээшэб гэжэ мэдэрхэ ёһотой, мүн «бүхы оронуудай олон түмэн хүдэлмэришэдһөө минутыншье турша соо таһаран холодохо ёһогүй» гэжэ В. И. Ленин һургадаг һэн (Зохёолнууд, 5-дахи хэблэл, 24-дэхи томой 201-дэхи нюур).

Коммунис партинуудта нэгэн адли устав байхагүй, зүгөөр тэдэнэртэ бултандань хамаатай, заатагүй дүүргэгдэхэ ёһотой Москвадахи зүблөөнүүдэй шиидхэбэринүүд бии. Эдэ шиидхэбэринүүдые үнэн сэхээр дүүргэхэ гээшэ коммунис парти бүхэнэй интернациональна уялга болоно. Москвадахи зүблөөнүүдэй хамтаараа зохёон абаһан шиидхэбэринүүдые мүнөөнэй эрхэ байдалда дүүргэхэгүй болоо гээшэ һаа, энэ хадаа коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл һандарган һалгааха, «үндэһэ яһаяа баримталан» таһаран тараха гэһэн удхатай, эсэсэй эсэстэ түсэбүүдээ бэелүүлгэдэнь империализмда туһалха, арадуудай сүлөөрэлгын хүдэлөөе һаатуулха гэһэн удхатай болохо һэн.

«Олонхид» ба «үсөөнхид» боложо таһаралга бэшэ, харин нэгэдэл, нэгэдэл, бүри шанга нэгэдэл коммунистнуудта хэрэгтэй. Өөрынгөө бата жагсаал болон нэгэдэлые нангинаар хамгаалан абажа ябаха гээшэ коммунис хүдэлөөнэй дээдэ хуули, элдэб эсын реформистнуудһаа тэрэнэй илгардаг шухала онсо шэнжэ болоно.

В. И. Ленин иигэжэ бэшээ һэн: «Нэгэдэл хүдэлмэришэн ангида шухала хэрэгтэй. Нэгэдэл имагтал нэгэ организациар бэелүүлэгдэдэг, тэрэнэй шиидхэбэринүүдые ушар ёһо мэдэдэг бүхы хүдэлмэришэд айһан түбэгшөөһэн дээрэһээ бэшэ, харин һэшхэлээрээ дүүргэдэг байха зэргэтэй. Асуудалые зүбшэн хэлсэхэ, элдэб һанамжануудые хэлэхэ, шагнаха, эмхидэнги марксистнуудай **олонхидой** һанал бодолые мэдэхэ, энэ һанал бодолые заочноор абтаһан шиидхэбэри соо найруулан бэшэхэ, энэ шиидхэбэриие үнэн сэхээр дүүргэлтэ болгохо гээшэ дэлхэй дээрэ хаа хаанагүй, бүхы бодолтой хүнүүдэй дунда **нэгэдэл** гэжэ нэрлэгдэдэг. Иимэ нэгэдэл хүдэлмэришэн ангида хизаарлашагүй үнэтэй, айхабтар шухала байна. Эмхидээгүй хүдэлмэришэд юушье хэжэ бирахагүй. Нэгэдэһэн хүдэлмэришэд угаа ехэ хүсэтэй». (Зохёолнуудай 19-дэхи томой 470-дахи нюур). В. И. Ленинэй эдэ үгэнүүдые хэзээдэшье мартажа болохогүй.

II Интернационалай үедэ дэлхэйн буржуази социал-демократиин удамаршадай урбалгые һайшааһан, тиигээд Ленин дэ болон ленинизмдэ дай соносхоһон юм. Лениндэ болон большевигүүдтэ эсэргүүгээр тэмсэдэг үеынхиһөө дутуугүй хэрзэгы догшоноор дэлхэйн буржуази мүнөө коммунис партинуудта эсэргүүгээр тэмсэнэ. Тиихэдээ коммунис партинууд гол дайсаднай, мүн арадай аша туһын түлөө, капитализмые усадхаха, арад зониие мүлжэлгэ усадхахын түлөө эгээн лэ зоригтой шанга тэмсэлшэд болоно гэжэ тэдэнэр зүбөөр тоолодог байна. Империализмда эсэргүүсэн, арадуудай зол жаргалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө, социализмын илалтын түлөө үдэрһөө үдэртэ бодото тодорхой, үнэхөөрөөл баатарлиг тэмсэл хэжэ байһан агуухэ армиие «алдуунуудаа мэдэрхые хүсэдэггүй», ревизионистска замаар дабшадаг «саг зуурын олонхид» гэжэ, II Интернационалай удамаршад шэнгеэр соносхохо гээшэ революциин гол хүсэндэ сохилто хэһэн, революциин хэрэгэй илалтые һаатуулһан ябадал болохо байна.

Империализмда эсэргүүсэн, эб найрамдалай, демократиин, национальна бэеэ даанхай байдалай, социализмын түлөө угаа ехэ түүхэтэ тэмсэлые Советскэ Союз, социалис лагерь, уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй болон национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн хэнэ гэжэ бүхы түрүү хүн түрэлтэн мүнөө гүнзэгы ехээр мэдэрнэ. Хамагай түрүүндэ Советскэ Союз, социалис лагерь, коммунис партинууд болон тэдэниие дэмжэдэг хүсэнүүд гол дайсаднай болоно гэжэ империализмын политигүүд болон номнолшод тоолодог байна. Империализмын бүхы хүсэнэй гол сохилтонь коммунизмда эсэргүүгээр, социализм болон коммунизм илалта түгэсөөр байгуулжа байһан оронуудай зүгһөө гарадаг һанал бодолнуудта эсэргүүгээр, эдэнэй политикадань эсэргүүгээр шэглүүлэгдэдэг.

Коммунистнуудай дунда гараһан арсалдаае империалистнууд өөһэдтөө ашатай туһатайгаар хэрэглэхые эрмэлзэнэ гэжэ мэдэжэ ядахаар бэшэ байна. Энэ арсалдаан «баруун оронуудта туһатай», «коммунистнуудай амжалтануудта һаад ушаруулна» гэжэ тэдэнэр сэхэ мэдүүлдэг. «Сүлөөтэ дэлхэйе бэхижүүлхэ», «баруунай союзые эмхитэй болгохо» гэхэ мэтын уриануудай нэгэн доро дуулдадаг болоһониинь ушартайл байна. Эб найрамдалай, демократиин болон социализмын хүсые һуларуулха, тиимэ аргаар хархис болон эзэрхэг түримхэй этэгээдүүдэй байдалые бэхижүүлхэ гээд империалис лагериин удамаршадай иимэ һэдэлгэнүүдые гаргажа байхадань, уласхоорондын коммунис хүдэлөөн бүри нягта жагсаалтай боложо, өөрынгөө зэргые улам бэхижүүлжэ харюусаха ёһотой.

Тон орёо, харюусалгатай зорилгонууд коммунис хүдэлөөнэй үмэнэ табигдана. Олониитэ арадай шухала аша туһые хараха, империализмда эсэргүүсэн, мүлжэлгын болон национальна дарлалтын эшэгүүритэ муухай гуримые усадхахын түлөө, социализм болон коммунизмын илан мандахын түлөө амжалтатай тэмсэл дэлгэрүүлхэ гээшэ коммунис партинуудай уласхоорондын союзые, тэрэнэй бата бэхи, эбдэршэгүй нэгэдэлые бэхижүүлхэ шанга эрилтэ табина. Коммунис партинуудай нэгэдэлые али болохоор, оролдосотойгоор бэхижүүлхэ, мүнөө шухала болоод байһан гол юумые энэ тон харюусалгатай түүхэтэ үедэ мэдэрээгүй, харин арадуудай шухала аша туһада харша ябуулга хэһэн нэгэшье ажал ябуулагшые түүхэ хүлисэхэгүй. Дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй болон Албаниин хүтэлбэрилэгшэдэй, тэдэнэй тала баригшадай хоорондо гараһан арсалдааньһаа уламжалан, империализмда эсэргүү, национальна бэеэ даанхай байдалай, эб найрамдалай, демократиин, социализмын болон коммунизмын түлөө тэмсэхэ зорилгоһоо дэлхэйн коммунистнуудые һамааруулха ёһогүй.

Тус тус компартинуудай хоорондо али зарим асуудалнуудаар гараһан арсалдаанууд социалис оронуудай социальна байгуулалтаһаа гүнзэгыгөөр үндэһэлдэггүй юм. Капитализмын эрхэ байдалдахи зүрилдөөнүүд үнэнтэ байдалһаа үндэһэлдэг, тиимэһээ хоорондоо харша байдаг. Харин коммунис партинуудай хоорондохи алгасалдаанууд хамагай түрүүндэ тус тус хүнүүдэй һаналһаа болоно гээшэ. Тиимэһээ алгасалдаае амжалтатайгаар зайсуулха бүхы үндэһэ баримта бии байна. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй эгээл нангин уг зорилго болон эрмэлзэлгэнүүдтэ үндэһэлэн, бэе бэедээ ойртохо замые, харилсаа холбооной болон нэгэдэлэй замые бэдэрхэ хэрэгтэй. Хэрбээ өөрынгөө тусхай хараа бодолые нэтэрүүгээр баримталаагүй һаа, хэрбээ марксизм-ленинизмые хүтэлбэри болгоо һаа, бүхы хүдэлөөнэй эгээн нангин, ниитын аша туһые хараа һаа, бүхы хүдэлөөнтэеэ суг дабшахын тулада «гүнзэгы бодол» гаргаад байгаа һаа, коммунис хүдэлөөнэй интернациональна бата жагсаалай хэрэг хангагдаха байна.

1960 оной Зүблөөн хадаа уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй бата жагсаалтай, нэгэдэлтэй байхын тулада партинуудай хоорондохи харилсаануудай гол ёһонуудые тодорхойлоо һэн. Эдэ гол ёһонуудые партинууд өөһэдынгөө ажал ябуулгада хүтэлбэри болгохо үүргэтэй юм. Эдэ гол ёһонууд хоорондоо таһаршагүй холбоото хоёр талатай: бүхы асуудалнууд тэгшэ эрхэдэ үндэһэлэн, уулзалгануудай үедэ хаража үзэгдэхэ ёһотой; тиихэтэй хамта иигэжэ онсолон тэмдэглэгдэһэн байгаа гэбэл, марксизм-ленинизмын, пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта үндэһэлэн уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые шууд сэхээр хамгаалха, энэ нэгэдэлые һуларуулжа болохоор ямар нэгэн ябуулга хэхэгүй гээшэ национальна бэеэ даанхай байдалай, демократиин болон эб найрамдалай түлөө, социалис революциин, социализм болон коммунизм байгуулгын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын түлөө тэмсэлдээ илалта туйлаха зайлашагүй шухала эрхэ нүхэсэл болоно». Манай хүдэлөөнэй эдэ хоорондоо нягта холбоотой хуули ёһонуудые бэе бэеһээнь таһалжа болохогүй. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй зэргэдэ можо боложо хахархаар ябуулга хэжэ болохогүй. Эдэ эрилтэнүүдые хэрэгсээхэгүй гээшэ коммунис партинуудай аха дүүгэй нэгэдэлэй үндэһэ һуурииень һуларуулһантай, пролетарска интернационализмын гол ёһондо халдан ороһонтой адли болохо байна. Энэ хадаа түрүүн «үсөөнхидэй» шэглэл бии болгожо, удаань уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй можо боложо хахарха аюулда хүргэжэ, өөһэдынь хамтын дайсан—бүхы оронуудай империализмые баясуулжа шадаха байна бшуу.

Партиин XX болон XXII съезднүүдэй тодорхойлһон КПСС-эй хараа шэглэл хадаа социализмын бүхы хүсэнүүдые нягтаар жагсааха, бүхы аха дүү партинуудай хоорондохи нэгэдэлые бэхижүүлхэ, империализмда эсэргүү фронтын бүхы хүсэнүүдые нягтаар жагсааха хараа шэглэл болоно. Энэ хараа шэглэл хадаа социалис Югославитай харилсаагаа хүгжөөхэ талаар манай баримталдаг хараа бодолой үндэһэ һүури боложо үгэнэ. Дотоодынгоо болон гадаадынгаа политикада Югославиин коммунистнуудай, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй һүүлэй үедэ хэһэн алхамууд хадаа Югославида социализм байгуулха хэрэгтэ хоро хүргэдэг байһан алдуутай олон юумые зайсуулаа. Югославиин коммунистнууд **дэлхэйн бүхы коммунис хүдэлөөндэ** ойротохо, тэрээнтэй нэгэдэхэ алхамуудые хээ. Югославида «капитализм

«буржуазна
булюу һуур
лаар батал
баримтануу
дые шэнжэл
гүй, харин т
маг үгэнүү
циализмын
зэргэһээ бү
дые түрин
нэ гээшэ.
хэдэн асу
славиин
союзтай
байһан ту
руунь хэлэ
низм байгуу
той Югосла
сурталай хэ
нуудаар ал
нөөр зайсу
туһалха бай
хүсэнүүдэй
га коммунис
туһада таар
Яһала таар
мын оронууд
партинуудай
бэшэ, харин
хыень КПСС

Коммунис
дэ зэргын»
байһан» пар
хагүй. Ко
хадаа аха д
лоно. Маркс
даа тэдэнэй
лынь, импер
коммунизмын
түлөө тэм
зорилгонь б
мунис парти
тэй, бэеэ да
хүдэлөөнэй
лөө, тэрэнэй
урагшагүйдэ
тадаа харюус
хайда манай
рүүн хэлэһ
скэ Союз со
толгойлно, ти
мунис хүдэл
һэн найруул
гэ соо, комм
бусад докуме
хэгүй гэһэн
өөрынгөө үү
һэн. Энэ хада
нуудай тэгшэ
нэгэдэнги бай
КПСС-эй то
даг, пролета
нализмын го
нэй хизаарла
байдагые хар
ска интерна
сэхэ байха я
тиин бэе ма
оронхой, энэ
оронуудай а
то жэшээнүү
бүхэндэ ү
байна.

Социализм
харгы табиһ
орьёл үндэр
добтолжо бай
нууд дотор с
лагшадта, н
рэлгын хүдэл
тэ аха дүүгэй
ламжа үзүүлд
дэлөөе эсэшэ
хидхэн жагса
далай түлөө,
най һүртэ аю
тэниие зайсуу
сэлэй тугые
нинэй парти
өөрынгөө б
интернациона
рэтэй солот
гээшэ. Бари
шье, КПСС-эй
лизмые, дэлх
хүдэлөөндэ т
угаа ехэ туһа
шалха гэжэ һэ
дуудай сүлөө
һаад түбэг та

Арсалдаата
хамтаараа з
шиидхэдэг ш
метод коммун
бии. Иимэ а
най парти хо
даг. Дэлхэйн
жэлтын шухал
далнуудые ха
хэлсэлгэ ула
мунис хүдэлө
саалые хангах
гэжэ КПСС г
нэ.

Советскэ Со
парти хадаа а
ехэ социалис
та нэгэдэлэй
сизм-ленинизм
ёһонуудһаа ү
рондын комму
нэгэдэлые бэ
гоор, мүн мож
ямаршье ябу
сэн саашадаа
шагүйгөөр тэм

«ПРАВ

Редакто
Ц. Ц

...ҮРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур
оной ...нюнин 11.